Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 131 | Łódź, Poniedziałek, 8 czerwca 1931 r. | נייַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג כ"ג סיון תרצ"א | № 131

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

רעזולטאַט פון די וואַהלען צום ציוניסטישען קאָנגרעס

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש) צו די וואַהלען פון ציוניסטישען קאָנגרעס איז דער קאַמף געווען זעהר אַ שאַרפער, אין איינציגע וואַהל-ביוראָס איז אפילו געקומען צו געשלעגען צווישען אָנהענגער פון על המשמר און רעוויזיאָניסטען, דאָס צעהלען די שטימען האָט געדויערט ביז 2 אַ זייגער ביינאַכט, די רעזולטאַטען זענען פאָלגענדע על המשמר — 873 שטימען; עת-לבנות 221; מזרחי 9,12; רעוויזיאָניסטען 1022; ליגע פאַר'ן אַרבייטענדען ארץ-ישראל 717; „החלוץ-המרכזי 2 שטימען.

רעזולטאַט פון די וואַהלען צום ציוניסטישען קאָנגרעס אין לאָדז

אין לאָדז איז די וואַהל-אַגיטאַציע דאָסמאָל דורך זעהר לעבהאַפט. ס'האָבען פיגורירט 6 ליסטעס, וועלכע האָבען צווישען זיך זעהר שאַרף קאָנקורירט.

די וואַהלען זענען פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און פערלויף פון אַ גאַנצען טאָג. די פרעקווענץ איז געווען אַ קליינע און האָט בעטראָפען 40 פראָצענט פון די פערקויפטע שקלים. פערקויפט געוואָרען שקלים אין לאָדז זענען 6237. אָפגעגעבען זענען געוואָרען 2515 גילטיגע שטימען 29 געפסלטע. שטימען האָבען בעקומען: ליסטע נומער 1 — על המשמר 300; נומער 2 — עת לבנות — 456; נומער 3 — מזרחי — 466; נומער 4 — רעוויזיאָניסטען — 526; נומער 5 ליגע פאַר אַרבייטענדען א"י — 668; נומער 6 — החלוץ-המרכזי — 99.

קאַמפּענסאַציע פאַר די יודען

ערקלעהרונג פון דעם מעקסיקאַנישען פּרעמיער-מיניסטער

מעקסיקאָ-סיטאַ, 7 (יט"א טעלעגר.)
דער שעף פון דער מעקסיקאַנער רעגירונג האָט אויפגענומען דעם יט"א-שליח און האָט איהם ערקלעהרט, אז די רעגירונג איז גרייט צו ערמעגליכען די איינאָרדנונג פון די יודען, וועלכע זענען בעזייטיגט געוואָרען פון זייערע פריהערדיגע האַנדעלס פּלעצער אויף אנדערע מאַרק-פּלעצער, און אויך צו פערזיכערען די יודען דעם מאַטעריעלען אויסקום.

דער פּרעמיער האָט אויך צוגעזאָגט נישט צו דערלאָזען צו וועלכע ס'איז אגרעסיווע ארויסטרעטונגען געגען יודען.

דער מיניסטער שטעלט פעסט, אז די איצטיגע מעקסיקאַנישע רעגירונג וועט ווייטער פיהרען די פּאָליטיק פון איהר רעפּובליק-פּרעזידענט, וועלכער האָט אין 1924 איינגעלאַדענט די יודען צו בעזעצען זיך אין מעקסיקאָ.

די דאָזיגע ערקלעהרונג איז זעהר וויכטיג, ווייל פריהער איז אָנגעגעבען געוואָרען, אז ס'איז פערהאַן אַ מיינונגס-פערשידענהייט צווישען די מיניסטאָרען. איצט מאַכט די ערקלעהרונג פון שעף פון קאַבינעט אַן ענדע פון די דאָזיגע חילוקי-דעות.

וואָס איז פאָרגעקומען אין זלאַטשעוו

וויכטיגע טרויעריגע ידיעות פון אונזער ספּעציעלען שליח

אונזער ספּעציעלער שליח, וואָס איז גלייך נאָכ'ן פּאָגראָם ארויסגעפאָהרען קיין זלאָטשעוו, טיילט מיט נאָך וויכטיגע פּרטים וועגען דעם וואָס ס'איז פאָרגעקומען אין דער שרעקליכער נאַכט.

אָנגעהויבען האָט זיך עס דערפון וואָס די פרוי פון שוסטער מיכאַלסקי איז דאָנערשטאָג נאָכמיטאָג אַוועק צום גלח און ערלערט, אַז זי האָט געזעהען

פון דער וואוינונג פון יעקב קזשעפּיצקי

קאַסטשעלנאַ 11 האָט מען אַראָפּגעטאָסען אַ פּליסינקייט אויפ'ן באַלדאַכין, וואָס איז געטראָגען געוואָרען בעת דער פּראָצעסיע. דער גלח האָט זיך אויסגעלאַכט, אָבער מיכאַלסקאַ איז ארומגעגאַנגען און געהעצט צווישען המון. וואָס ווייטער איז פאָרגעקומען האָבען מיר שוין גענוי בעשריבען אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג.

די זלאָטשעווער יודען דערצעהלען, אז בעת די כוליגאַנעס האָבען געהוליעט, האָבען זיי געזונגען אַ ליד

„ביילים וועט אונז נישט שפּייען אין פּנים אַריין".

די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג איז אויפגעבראַכט אויף דעם בירגערמייסטער, וועלכער האָט זיך די גאַנצע צייט פון די עקסצעסען נישט בעוויזען אין גאַס, ער פערענטפערט זיך איצט דערמיט, וואָס זיין פרוי און קינדער האָבען איהם נישט ארויסגעלאָזען פון דער וואוינונג.

פרייטאָג אין אָוענד איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון שטאָט-ראַט מיט'ן אָנטייל פון סטאַראָסטע, וועלכער איז ווי בעקאַנט געקומען פון שעראַדז. צו דער זיצונג איז אויסער די יודישע ראַטמענער נאָך געקומען אַ דעלעגאַציע פון 10 אָנגעזעהענע יודען און דאָרט זענען אָנגעגעבען געוואָרען ערקלערונגען וועגען אַלע שוידערליכקייטען, וואָס זענען פאָרגעקומען, אזוי איז פּראָטאָקאָלירט געוואָרען, אז די כוליגאַנעס זענען

בעפאַלען און גאַס די 25-יעהריגע שרה לאה סאַלאַמאַנאָוויטש,

זי מוראַדיג געשלאָגען און צוגעריבעט ביי איהר אַ קוישעל מיט קלייניגקייטען און עטליכע זלאָטעס.

ווייטער איז פּראָטאָקולירט געוואָרען, אַז אין פּאָגראָם האָט אָנטיילגענומען דער פעטלוראַזיעץ וואַסילענקאָ, וועלכער האָט אינגאַנצען נישט קיין בירגער-רעכט. אַ געוויסער וויטקאָווסקי האָט געגעבען זיינס אָנשטעקען און געהייסען שלאָגען דעם דורכגעהער ליפּמאַן געלבאַרד.

אַלע האָבען מודה געווען, אַז דער פּאָליציי-קאָמענדאַנט האָט זעהר פיל געטון, ער האָט זיך אָבער נישט געקענט קיין עצה געבען מיט דעם צווילדעוועטען המון.

ס'איז אָבער אויך אויף דער זעלבער זיצונג פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז

די העצע געגען יודען איז זלאַטשעוו דויערט שוין פון לאַנג.

דעם 20-טען אַפּריל אין אַ מאַרק-טאָג האָט מען אָנגעהויבען פערשפּעפּען יודען און מ'האָט זיי געשלאָגען, מ'האָט וועגען דעם געמאָלדען דער פּאָליציי, אָבער וועגען דעם איז גאָר נישט געטון געוואָרען.

פאַר פסח איז אויך געמאַכט געוואָרען אַ פּרוב פון אַ

בלוט-בלבול

דער מוידער לובעלסקי איז געקומען צו דעם יוד ישראל דוד באָרענשטיין און געהאַט פּרעטענזיעס צו איהם וואו ער האָט בעהאַלטען זיין 17-יעהריגען זוהן, וועלכער דער יוד פייניגט יעדען אָוועד, צום סוף האָט מען דעם זוהן געפּאַקט אָנ'אָנגעשיכורטען אין אַ שענק. צוליב דעם וואָס די דאָזיגע העצעס זענען נישט אָפּגעשטעלט געוואָרען בעצייטענס, איז געקומען צו דעם ענדעקישען פּאָגראָם.

פרייטאָג נאָכ'ן פּאָגראָם

האָט מען ווידער געהעצט אין שטעטעל, אַז די יודען ווילען דערהרגענען דעם גלח, די פרוי פון קצב קורעק איז אַפילו געקומען צום גלח און איהם וועגען דעם דערצעהלט דער גלח האָט זי געהייסען אַהיימגעהען און נישט רעדען וועגען דעם, דער קלאַנג איז אָבער פערשפּרייט געוואָרען אין די דערפער און פרייטאָג האָבען זיך פערזאַמעלט פּויערים גרייט ווידער אָנצופאַלען אויף יודען. די לאָדזער פּאָליציי האָט זיך אָבער ענערגיש אַקעגענגעשטעלט און דעם עולם צוטריבען.

פרייטאָג האָט דער גלח פאָרגעלעגט דער יודישער קהלה, אַז זי זאָל אַרויסגעבען אַנ'אויפרוף, אַז יודען האָבען נישט פערשוועכט די הייליגע בילדער, די קהלה האָט געהאַלטען, אַז דער גלח דאַרף אַרויסגעבען דעם אויפרוף, וועט די ווירקונג זיין אַ גרעסערע, דער גלח האָט דאָס נישט געטון.

אויך דער סטאַראָסטאַ האָט געפרעגט דעם גלח פאַרוואָס ער האָט זיך נישט געווענדעט צו דעם המון, דער גלח האָט געענטפערט, אַז ער האָט דעם ענין נישט אויסגעפאָרשט, ס'איז מעגליך, אַז ס'איז געווען אַ פּראָוואָקאַציע, ס'איז אָבער מעגליך, אַז אַ פאַנאַטיקער האָט טאַקע אַראָפּגעטאָסען עפּעס אַ פּליסיקייט, יעדענפאַלס איז

אויף דעם באַלדאַכין פאַרהאַן אַ פלעק

זיין בערוהיגונגס-רעדע האָט דער גלח ערשט געהאַלטען בעכטען זונטאג אין דער קירך. דער איינציגער קריסט וועלכער האָט זיך מיט גרויס מסירות נפש איינגעשטעלט פאַר יודען איז געווען דער אָנפיהרער פון פּ.פּ.ס. בוזשינסקי, אין אַלגעמיין זענען אויסגעהאַקט געוואָרען 1000 שויבען.

בעכטען איז פאָרגעקומען אַ גרויסע יודישע בעראַטונג וועגען די פאָרגעקומענע געשעהענישען, ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ שטענדיגען פערטיידיגונגס-קאָמיטעט ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ פּעטיציע צום שול-אינספּעקטאָר, אין וועלכער ס'וועט אָנגעוויזען ווערען, אַז די שול-לעהרער קוקולאַ, סמאגאטש, מיגאַטשעיוסקי, יאַרמיצקי און וואַוזשינקאָווסקי האָבען זיך אַקטיוו בעטייליגט אין די עקסצעסען, דאָס בעשטעטיגען די עדות: דוד באָק, מרדכי לעווקאָוויטש, זלמן דאַוויד-דאָוויטש, ווישנעווסקי און יוטע גראָהמאַן, וועלכע איז שווער פערוואונדעט געוואָרען.

היינט מאָנטאָג איז אין זלאָטשעוו אַ מאַרק-טאָג, מ'האָט מורא, אַז ס'וועלען פאָרקומען נייע אונרוהען, די פערשטאַרקטע פּאָליציי-אָפּטיילונג וועט לען אָבער זיכער נישט דערלאָזען צו קיין נייע עקסצעסען.

פּראָטעסט-אַקציע אין אַמעריקאַ

צוליב דעם פּאָגראָם אין זלאַטשעוו

ניו-יאָרק, 7 (ספּ. טעל.) אויף דער ידיעה פון פּאָגראָם אין זלאָטשעוו זענען נעכטען פאָרגעקומען פּראָטעסט-פערזאַמלונגען פון די פּוילישע לאַנדסמאַנשאַפטען אין ניו-יאָרק, וועלכע האָבען פּראָטעסטירט געגען דעם פאָרגעקומענעם ענדעקישען פּאָגראָם אין זלאָטשעוו.

אַ יודישע דעלעגאַציע האָט זיך אויך געווענדעט צום פּוילישען אַמבאַסאַדאָר אין וואַשינגטאָן אין איבערגעבענדיג איהם אַ פּראָטעסט געפאָדערט, אַז אַזעלכע אַרויסטרעטונגען זאָלען מעהר נישט פאָרקומען. מען מעלדעט אויך, וועגען אַ זאַמעל-אַקציע, כדי צו דעקען די פערלוסטען, וואָס די יודען האָבען געליטען.

פרייטאָג, דעם 5. יוני 1931 איז נאָך לאַנגע און שווערע ליידען געשטאָרבען און דעמזעלבען טאָג צו קבורה געקומען מיין הייסגעליבטער מאַן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאָטער, גרויספאָטער, שוויגערפאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ. ע. וואָלף אמזעל

פון לימאַנאָווסקיעגאָ 8) אין עלטער פון 68 יאהר

וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפגעטרויערנדע הינטערבליבענע

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע נ"ע

אסתר פריידל פריוליך

אין עלטער פון 55 יאהר.

די לוי' קומט פאָר היינט, מאָנטאַג, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, 11. ליסטאָפּאַד 45, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפגעטרויערנדע הינטערבליבענע

ערד=ציטערניש אין אייראפא

אין ענגלאנד, פראנקרייך און בריסעל זענען היינט פארגעקומען ערד-ציטערנישען

לאנדאן, 7 (ספ. טעל.) אין לאנדאן האט מען היינט געפיהלט א שטארקע ערד-ציטערניש, אין שטאט איז ענטשטאנען א גרויסע פאניק. די עלעקטריציטעט איז פערלאשען געווארען, די טראמוואיען האבען זיך אפגעשטעלט די זייגערס זענען שטעהן געבליבען, די מענשען האבען אנגעהויבען ארויסצולויפען פון די הייזער, ווייל אויף די הויכע שטאקען האט מען געפיהלט ווי די הייזער וואקלען זיך, דאס וואסער אין טעמזע האט אנגעהויבען צו פליעווען.

פאריז, 7 (ספ. טעל.) אין שערבורג האט מען היינט געפילט א שטארקע ערד-ציטערניש, די הייזער אין שטאט האבען זיך אנגעהויבען צו וואקלען פיל בוימער זענען אומגעפאלען פון אונטער דער ערד האט מען געהערט שטארקע קלעפ, די שיפען אויף די וואסערן זענען אומגעשליי- דערט געווארען פון איין ארט אויפ'ן אנדערן.

בריסעל, 7 (ספ. טעל.) פון א גאנצע רייה שטעט אין בעלגיען טיילט מען מיט וועגען ערד-ציטערנישען וואס זענען דארט פארגעקומען. פרטים פעהלען נאך, קיין מענשליכע קרבנות זענען אין ערגיץ נישט נאטירט געווארען.

קאלאנעל קיש

זאל אוועקגעהען פון דער ציוניסטי- שער ארבייט?

ירושלים, 7 (ספ. טעל.) דער רעוויזיאניסטישער „דבר" מעלדעט, אז דער ביזאיצטיגער פאליטישער לייטער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע קאלאנעל קיש, לעגט זיין ציוניסטישער ארבייט און געהט איבער צו דינסט פון דער ענגלישער רעגירונג אויפ'ן נאהענטען מזרח.

א פארפאל מיט דעפ. ווישליצקי אין טשעכיען

ווארשא, 7 (טעלעפאניש) מיט'ן פרעזעס פון צענטראלען סוחרים-פעראיין דעפ. ווישליצקי, וועלכער געפינט זיך איצט אויף דער ווירטשאפטליכער פערשטענדיגונגס-קאנפערענץ אין פראג איז געשעהען א פארפאל.

ארויסגעהענדיג פון פאלאץ פון טשעכישען פרעזידענט אין דעפ. ווישליצקי אומגעפאלען און צובראכען א פוס, דעפ. ווישליצקי איז געברענגט געווארען קיין ווארשא.

אויך אין קובא ווערט שווערער

אריינצוקומען איינוואנדערער

פאריז, 7 (י. ט. א טעלעגראפיש). די צענטראלע פון „היקעם" טיילט מיט, אז די רעגירונג פון קובא האט ארויסגעגעבען א נייע פער- ארדנונג, דאס יעדער עמיגראנט וועט מוזען בעווייזען ביים אריינקומען אין לאנד, אז ער פערמאגט 200 דאלאר במזומן און 100 דאלאר אין קרעדיט-אבליגאציעס.

די פערארדנונג זעהט פאר, אז ס'קען נישט געמאכט ווערען קיין שום אפווייכונג פון דער דאזיגער פארשריפט.

קופאן № 27

פון גרויסען

פרעמיען-קאנקורס

פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין פרעמיען-קאנקורס איז גענוג

צו צושטעלען בלויז 30 קופאנען

ספארט=בעוועגונג

ליגע-מעטשען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט ל.ק.ס. אהיימגעבראכט פון איהר רייזע קיין לעמבערג 3 פונקטען, זי האט געוואונען מיט „לעגיא" 0:1 און רעמיזירט מיט „טשארני" 1:1, אזוי ארום האט זיך ל.ק.ס. שטארק פערפעסטיקט אין דער מיטען פון דער טאבעלע. די רעזולטאטען פון אנדערע ליגע-מעטשען זענען:

ווארשאוויאנקא—לעגיא 2:4

איינע פון די פיל ליגע-סענסאציעס, „ווארשאוויאנקא" האט זיך ארויסגעריסען פון גרויזעק און איהר דראהט כמעט שוין נישט ארויסצופאלען פון דער ליגע

פאגאן—פאלאניא 0:4

פאגאן האט געוואונען הויך אין ווארשא מיט „פאלאניא"

ווארטא—קראקאוויא 1:2

„קראקאוויא" געהט עס מיט דער פוטער א-ראפ. נאך די נעכטיגע ליגע-מעטשען דראהט ארויס צופאלען פון דער ליגע „טשארני", „לעכיא" און דעם מייסטער „קראקאוויא".

מייסטערשאפט פון „א"-קלאס אין לאדז

ל.ט.ס.ג.—סטזשעלעצקי 0:0

פ.ט.צ.—ו.ק.ס. 0:1

טוריסטען—ארקאן 1:1

ל.ק.ס. b I—ווידזעוו 0:2

נאך די דאזיגע רעזולטאטען און נאכדעם ווי „הכח" האט ערווארבען 4 פונקטען מיט ק.ק.ס. און „בזושא" האבען זיך געשטארקט די שאנסען פון דער יוד. מאנשאפט ארויפצובעקומען זיך אין אויבענאן פון דער טאבעלע. איצט געפינט זיך „הכח" אויפ'ן צווייטען ארט, הן לויט די פערלוירענע פונקטען און הן לויט די ערווארבענע.

מייסטערשאפט פון „בע"-קלאס

ווימא — ס.ס.ס.מ. 1:8

סאקאל (זגערזש)—מכבי 1:3

מייסטערשאפט פון „צע"-קלאס

י.ק.פ. — טרומפעלדאר 1:5

שטערן (לאדז)—מכבי (פאביאניץ) 3:4 (1:1)

פאביאניץ, 7. (טעלעפאניש) דעם פערגאנגענעם שבת האט דא געשפילט א מייסטערשאפטס-מעטש דער לאדזער „שטערן" מיט דער היגער „מכבי".

ביידע מאנשאפטען האבען געשפילט זעהר אמביציעז, נישט קוקענדיג אויפ'ן שלעכטען באדען האבען די געסט דאך ענטוויקעלט א שעהן שפילען, זיי האבען אבער נישט אויסגענוצט אין דער ערשטער העלפט זייער שטארקער איבערמאכט. דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט א פערדינטען נצחון פון „שטערן" אין פערהעלטניש פון 3:4.

די טויערען פאר די געסט האבען געשאסען רוזשאוויקוויאט 3. און ברוטמאן.

זגערזש.

נייער—סטזשעלעץ 0:2

מייסטערשאפטען פון „א"-קלאס אין ווארשא

א.ז.ס.—מכבי 0:1

גוויאזדא—מארימאנט 0:2

ספארט-שפילען

נאך די נעכטיגע מייסטערשאפטס-מעטשען אין קארב-באל פאר מענער אין „א"-קלאס געפינט זיך ווייטער ל.ק.ס. אויפ'ן ערשטען ארט, דאס לעצטע ארט פערנעהמט „טור".

אין „בע"-קלאס האט „מכבי" בעזיגט די טוריסטען 24:28.

אין ספאלא אויף דער ספאהט-רעווי וועלען שפילען ל.ק.ס. מיט „אימקא".

לייכט=אטלעטיק

אויפ'ן פלאץ פון ד.א.ק. זענען פארגעקומען די לייכטע אטלעטישע מייסטערשאפטס-שפילען פאר פרויען פון לאדזער קרייז, ס'האבען אנטיילגענומען 40 לייכט אטלעטינס. די רעזולטאטען זענען געווען זעהר גוטע. דאס ערשטע ארט האט פערנומען ל.ק.ס. מיט 37 פונקטען, סאקאל (פאביאניץ) 28 פונקטען, קרושענדער 24 פונקטען, ל.ק.ס. 13 פונקטען און הכח 3 פונקטען.

אין די פרויען-מייסטערשאפטען אין ווארשא האט דאס ערשטע ארט פערנומען „א.ז.ס."

ציקליסטען

אין קושוויע איז פארגעקומען א וועט-געיעג אויף 100 קילאמעטער אויף דער מייסטערשאפט פון ל.ק.ס. דעם לויף האט געוואונען האכשניידער אין 3 שעה 26 מינוט.

אין די קלוב-מייסטערשאפט פון „רעסורסא" האט דאס ערשטע ארט פערנומען אורבאנאוויטש.

אין די קלוב-מייסטערשאפטען פון ט.ז.ס. האט דאס ערשטע ארט פערנומען — קלאסאוויטש.

מאטאציקליסטען

בעכטען איז אין לאדז פארגעקומען א גרויסער מאטאציקליסטען צוזאמענפליה איינגעארדענט דורך דעם לאדזער מאטאציקליסטען - קלוב, די מעטע איז געווען אויפ'ן פרייהייטס-פלאץ. ס'זענען אנגעקומען איבער הונדערט מאשינען, אין צוזאמענפליה האט אנטיילגענומען די מאטאציקליסטען-סעקציע פון „בר-כוכבא" מיט 16 מאטארען, די פאהרער פון „בר-כוכבא" האבען געגומען 3 פרייזען.

שווים-קורס פון וועלט=פער- באנד „מכבי"

די לאדזער עקזעקוטיוו פון וועלט-פערבאנד „מכבי" ארגאניזירט היינטיגען זומער א קורס פון שווימען אין זגערזשער באסיין אונטער דער אנפיהרונג פון א פאכמענישען אינסטרוקטאר. דער קורס האט פאר א ציל צו פאפולאריזירען דעם שווים-ספארט צווישען די ברייטעסטע מאסען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

דער קורס הויבט זיך אן דעם 15. יוני און וועט דויערען ביז'ן 15. אויגוסט צוזאמען וועלען פארקומען 15 לעקציעס. די לעקציעס וועלען פארקומען 2 מאל אין דער וואך צווישען 8 און 9 אוונד.

דער אפצאהל איז פאר פעראיינס מיטגלידער פון וועלט-פערבאנד — 16 זלאטעס, פאר נישט ארגאניזירטע 24 זלאטעס. דער אפצאהל נעהמט ארום דאס צופאהרען מיט'ן טראמוואי און אריינגאנג אין באסיין.

יעדער אנטיילנעהמער און אנטיילנעהמערין מוז האבען אן'אייגענעם באדקאסטיום.

אנמעלדונגען ווערען אנגענומען ביז'ן 12 יוני אין סעקרעטאריאט פון „מכבי" גדאנסקא 40.

וויענער ארבייטער=ספארט- אלימפיאדע

גימנאסטישע איבונגען פון דער אלימ- פיאדע וועלען געוויזען ווערן אויפ'ן מארגענשטערן=ספארט=פעסט

פון 19-טען ביז'ן 26-טען יולי קומט פאר אין וויען די ארבייטער ספארט אלימפיאדע אין איהר וועלען זיך בעטייליגען ארבייטער ספארט-פעראיינען פון אלע וועלט-טיילען און פון אלע מלוכות, וועלכע געהערען צום סאציאליסטישען ארבייטער ספארט אינטערנאציאנאל. ס'איז פארגעזעהען די בעטייליגונג אין דער אלימפיאדע פון אונגעפעהר 80.000 ספארטלער דאס וועט זיין א גראנדיעזער ארויסטריט פון אלערליי ספארט-פערמעסטונגען און מאסען ספארט איבונגען.

מצד די יודישע ארב. ספארט-פעראיינען וועט אויף דער אלימפיאדע זיין פערטרעטען די ארבייטער געזעלשאפט פאר פיזישער דערציהונג מארגענשטערן, דער מארגענשטערן האט בעקומען, די רעפרעזענטאנץ פון פוילען אויף גימנאסטיק. די לאדזער אפטיילונג פון מארגענשטערן מאכט ענערגישע פארבערייטונגען, כדי איהרע מיטגלידער זאלען זיך קענען בעטייליגען אין דער גימנאסטיק רעפרעזענטאנץ פון פוילען. ווי מען טיילט אונז מיט געהט די ארבייט אויף א גוטען יועג. די מייסטערישע גימנאסטישע איבונגען, וועלכע דארפען פארגעוויזען ווערען אין וויען זענען שוין גלענצענד איינגעטורנט געווארען פון די לאדזער מארגענשטערן ספארטלער.

אויך לאדז וועט האבען די מעגליכקייט צו זעהען די דאזיגע מוסטערען פ[illegible] איבונגען, דעם 20. יוני קומט פאר אויפ'ן ספארט-פלאץ אין העלענאוו דער יעהרליכער ספארט-פעסט פון „מארגענשטערן" צווישען א גאנצע רייה נייע נומערען פון גימנאסטיק וועלען אויך געוויזען ווערען די פרעכטיגע וויענער אלימפיאדע ספארט-איבונגען, דער דאזיגער ספארט-פעסט זאגט איבערהויפט צו זיין אויסערגעוועהנליך אינטערעסאנט.

ספארט-פיירונג אין די יודישע גימנאזיעס

היינט, מאנטאג קומט פאר די ספארט-פייערונג פון די גימנאזיעס פון פעראיין פאר יודישע מיטעלשולען אין לאדז. איבערהויפט וועלען זיך די שילער און שילערינס פון די דאזיגע גימנאזיעס פערזאמלען אויפ'ן שול-פלאץ אין דער אנשטאלט-אלעע. פון דארטען וועלען זיי א זייגער צעהן אבמארשירען מיט די פאהנען פון שול-ארקעסטערען דורך די שטאט. די ספארט איבונגען וועלען זיך אנהויבען האלב פיר נאכמיטאג אויפ'ן ספארט פלאץ אין העלענאוו.

דאנקזאגונג.

די פערוואלטונג פון דער ג"ח=קאסע ביים קליינהענדלער-פעראיין, אלטשטאט 10 האט דעם כבוד צו דאנקען דעם זעהר געעהרטען סים-דעפוטאט ה' ד"ר ראזענבלאט, ווי אויך ה' לאוויניקיאעל, ה' משה לימאן, שאפירא, לעוו, אויך אדוו. טייטעלבוים פאר זייער בעטייליגען זיך אין 5-יעהריגען יובילעאום, ווי אויך פאר די שפענדעס לטובת דער ג"ח-קאסע.

גלייכצייטיג דאנקען מיר אלע פארשטעהער פון די פעראיינען און ספקציעס פאר זייער בעטייליגונג אין אונזער יום-טוב פון 5-יעהריגען יובילעאום, וואס איז פארגעקומען דעם 30. מאי אין בערלינער זאל, זאכאדניא 26.

מיט אכטונג **די פערוואלטונג.**

עהרען-פרעזעס מנחם קירשבוים

פרעזעס מענדעל מינץ.

3379

אכטונג, פריזיער=ארבייטער

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע וואס די פערוואלטונג פון פריזיער-צעך פיעטריקאווער 85 האט איגטערגענומען אדורכצופיהרען עמזאמינם טשעלאדנישע ווערען אלע פריזיער-ארבייטער וועלכע זענען פעראינטערעסירט עגזאמינירט צו ווערען, אויפגעפאדערט צו קומען צו א

א פערזאמלונג

מאנטאג ד. 8 ד. ח. 8 א זייגער אוונד אין אונזער לאקאל

בעמערקונג: צום זעלבען צוועק קומט אויך פאר א פערזאמלונג, דינסטאג דעם 9. ד. ח., 8 א זייגער אין אוונד פון די פריזיער-געשעפטס-אינהאבער, פריזיערקעס, און שייטעלמאכערינס, וועלכע האבען נאך דעם עקזאמען נישט אדורכגעמאכט. אלע פעראינטערעסירטע ווערען אויפגעפאדערט אונבעדינגט פינקטליך צו קומען.

מיט אכטונג די פערוואלטונג פון פריזיער=צעך אין לאדז, פיעטרקאווער 85

וואנעס

– ווי אויך –

קינדער=וואנעס

אלמאדנע

בעקומט איהר נור אין דער בלעכריי=ווערקשטעל

„ZGODA"

לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 134=51 (עק פעטריק.)

בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט אויף זומער-וואוינונגען

קאמוניקאט.

צו אלע רעסטאראטארען און ביר=האלען=בעזיצער!

נאך דער אלגעמיינער פערזאמלונג, וואס עס איז פארגעקומען זונטאג, דעם 7, יוני ד.י. איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען, אז עס איז נישט ערלויבט צו פערקויפען אנ'אנדער גלאז, נור 0.25

פאר 25 גראשען א גלאז ביר.

די פערוואלטונג.

בעמערקונג: די יעניגע רעסטאראטארען און שענקערס, וואס זענען נישט געווען אנוועזענד אויף דער פערזאמלונג, פאדערן מיר אויף אונטערצושרייבען זיך די בעשלוסען, וועגען וואס די דעלעגירטע קאמיסיע וועט אייך פערזענליך מיטטיילען.

3382

לאדז, 8 יוני 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 8 יוני 1931

אויפבוי
דאס איז אונזער פאדערונג

פינף יאָהר האָט געדויערט. ביז דער סאַנאַציע־לאַגער איז געקומען צו אונז מיט אַ קלאָרער פּראָגראַם פון אויפבויען דעם מלוכה־וועזען, דאָס איז אויך געווען אַ מין פּיאַטילעטקע, אַ פּיאַטילעטקע פון דער לינקער זייט, פון אַרויספּרעסען ביים בירגער די גאַנצע זאַפט, כדי צו דערהאַלטען די מלוכה, איצט, אַז עס האַלט שוין ביים לעצטען טראָפּען, אַז ס'איז שוין באַלד נישטאָ, וואָס צו קוועטשען ביים בירגער, איז מען שוין געקומען מיט די רעדוקציע־פּלענער.

פאַר אונז, יודען, זענען די פינף יאָהר געווען אַ תקופה פון אַ כאַראַקטעריסטישער דערפאַהרונג; אַז ס'זענען מעגליך די ביטערסטע יודען־רדיפות אָהן פאָרמעלען אַנטיסעמיטיזם. איצט, אין דער נייער פּראָגראַם, ווערט די דאָזיגע שיטה פּערפּיקסירט און סטאַביליזירט, משמעות, אויף לאַנגע יאָהרען.

אין משך פון די פינף יאָהר האָבען מיר אַלץ געמיינט, אַז די סאַנאַציע, וועלכע בעקעמפט אַזוי האַרב דעם אַנטיסעמיטיזם, וויל אונז טון גוטס, נאָר זי קען נישט. עס זעהט אויס, אַז אין יענעם לאַגער האָבען אויך אַנדערע אַזוי געמיינט, למשל, באַרטעל, וועלכער האָט דאָך אונז געגעבען אַזעלכע רויזיגע הבטחות. זיי האָבען אַליין נישט געהאַט קיין קאָנקרעטען פּלאַן און האָבען געלערענט דעם פּשט, אַז ווי באַלד מען וועט נאָר אויסרויכערן דעם פּאָליטישען אַנטיסעמיטיזם, וועט שוין ממילא ווי עס איז געפונען ווערען אַ וועג, ווי צו היילען די יודישע מכה.

דער טעות איז איצט אויפגעקלערט. נישטאָ קיין רפואה פאַר דער יודישער מכה. אדרבה, איטליכעס נייער עקספּערימענט איז אַ פרישער קלאַפּ פאַר יודען און די לעצטע רעפאָרם זאָגט אונז צו נאָך שטאַרקע קלעפּ.

און אין דער אמת'ן, וואָס איז פּריסטאַר שולדיג, וואָס אין משך פון דורות האָט זיך די יודישע עקאָנאָמיק אויסגעבילדעט אַזוי, אַז זי איז געוואָרען איינע פון די קראַנקע טיילען פון'ם איצטיגען פּוילישען מלוכה־וועזען? ער איז דאָך בלויז דער דאָקטאָר, וואָס דאַרף די ווילד־פלייש אויסברענען. וועט ער ביי'ן דעם אַנוואוקס פון בעאַמטענטום און פון סוחר'טום, נישט קוקענדיג וועמען ס'טוט וועה. וואָסער שייכות האָט עס צו אַנטיסעמיטיזם?

קיין שום שייכות נישט. און מיר דאַרפען זיך טאַקע אויפהערען קלאָגען אויף אַנטיסעמיטיזם, נאָכמעהר, מיר דאַרפען אַפילו איינהאַלטען אונזערע יסורים פון דער אָפּעראַציע, ווייל סוף־כל־סוף זענען מיר דאָך בירגערס פון דער פּוילישער מלוכה און... הווא מתפלל בשלומה של מלכות.

אָבער דער חוב פון'ם דאָקטאָר איז נישט בלויז אויסצוברענען, נאָר אויך צוצולייגען הייל־באַלזאַם, צו שטילען די וועהטאָגען, און דעם באַלזאַם דאַרף מען צולייגען דווקא אויף די געברענטע טיילען.

אָט דאָס איז אונזער רעכט, אונזער חוב, צו פאָדערן פון דער רעגירונג.

די רעגירונג האָט געביטען דעם פראָנט, מוזען מיר אָנווענדען אונזער פּאָליטישע אַטאַקע אויפ'ן נייעם פראָנט. מיר דאַרפען נישט וויינען אויף „מי ימות", נאָר אויף „מי יחיה". מיר דאַרפען זיך בעקלאָגען נישט דערויף, וואָס מען נעהמט ביי אונז צו, נאָר דערויף, וואָס מען גיט אונז נישט.

אין פּוילען איז דער פּראָצעס פון דעקלאַסירען יודען געגאַנגען מיט פּאַמעליכדיגע מענשעוויסטישע טריט; שוין 12 יאָהר, ווי ס'געהט די דיסקרימינאַציע פון יודען, און מען האַלט נאָך נישט ביים סוף, עס זענען נאָך פערבליבען רעשטלעך, וועלכע מען דאַרף אַדורכזיפּען און אַרויסוואַרפען אין שמעטניק.

פאַרהאַן דאָך אָבער אַנדערע לענדער. וואו די מאַשין אַרבייט גיכער, אַנשיידענער, אין שפּאַניע איז אָקאָרשט אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוואָלוציע און שוין האַלט עס ביים אָפּשאַפען איזאַבעלעס גזרה געגען יודען. אין מעקסיקאַ האָט מען אָקאָרשט דיסקרימינירט די יודישע קליינהענדלער'ס און שוין רעדט מען וועגען איינאָרדענען די אַרויסגעשטויסענע אויף ערד.

מיר דאָ האָבען דאָך פּאָליטישע פרייהייט און אַ יודישע פּאָליטישע רעפּרעזענטאַנץ. מיר קענען פאָדערן און דעריבער מוזען מיר פאָדערן. אַ שטומען קינד מוז די מאַמע אַליין געבען עסען, אָבער אַ רעדעוודיגען וועט מען נישט געבען, כל זמן ער בעט נישט.

אונזער רעפּרעזענטאַנץ מוז פאָדערן פון דער רעגירונג אַ קלאָרע אויפבוי־פּראָגראַם פאַר יודען. אנשטאָט צו חזר'ן אַלץ דעם בעקאַנטען „אבינו מלכנו" ווענען אָנשרייבען פאַר אונז ישועות ונחמות.

און קודם כל דאַרף עס די יודישע געזעלשאַפט אַליין זיך קלאָר מאַכען. מען מוז אַביסעל מקמץ זיין די קלאָגערייען אויפ'ן חורבן און זוכען אין זיך כוחות צום אויפבוי, אָרגאַניזירען די דאָזיגע כוחות, ברענגען צום אויסדרוק אונזער מעכטיגען ווילען צו לעבען אין נייע פאָרמען. דערמיט וועלען מיר שטויסען אונזערע פּאָליטיקער, צו קעמפען אין דער ריכטונג. וועד עס וועט זיך נישט ווילען אַנגאַזשירען אין דעם קאַמף, דער דאַרף אַראָפּגעשווענקט ווערען פון דער עפענטליכקייט, דער טאָר אונז נישט רעפּרעזענטירען.

מיר מוזען זאָגען אָפען, דער רעגירונג: דו האָסט אונז צושטערט, דו מוזט אונז אויפבויען.

פ. ס.

א סוף צום בילבול אויפ'ן לאטווישען יודענטום
(א בריף פון ריגא)

ס'איז שוין כמעט געוואָרען אין לעטלאַנד אַ כלל: ווי נאָר די יודען האָבען אַרויסגעשטעלט אַ גערעכטע פאָדערונג. פלעגען די לאַטווישע אַנטיסעמיטען סיי אין פּאַרלאַמענט, סיי אין דער פּרעסע, איהר פּרובען מבטל מאַכען דורכ'ן אַרויסרופען אַ שווערע בעשולדיגונג געגען גאַנצען יודישען קיבוץ. די בעשולדיגונג איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס בעת לעטלאַנד האָט געקעמפט פאַר דער בעפרייאונג פון איהר טעריטאָריע פון אויסערליכען שונא, האָבען די יודען כלומרשט נישט דערפילט זייער חוב לגבי דעם פאָטערלאַנד.

די דאָזיגע בעשולדיגונג האָט מען פון יודישען צד קיין מאָל נישט אָפּגעוואָרפען. פּשוט דערפאַר, ווייל די יודען אַליין האָבען נישט געוואוסט וועגען דעם, אַז די לעגענדע וועגען יודישער פּחדנות און זייער אַרויסדרעהען זיך צו דערפילען זייערע בירגערליכע התחייבות'ן, איז נישט מעהר ווי אַן אויסגעטראַכטער בלבול.

נאָך גאָר נישט לאַנג צוריק, האָט איינער פון די גרעסטע אַנטיסעמיטען אין לעטלאַנד. דער דעפּוטאַט מילבערג, אַליין אַ געוועזענער אָפיציר, בעת דער דעבאַטע אין פּאַרלאַמענט וועגען דער עקאָנאָמישער פּאָליטיק פון דער רעגירונג לגבי די יודען, איבערגע'חזר'ט דעם דאָזיגען בלבול און ס'האָט זיך נישט איינגעפונען קיין איין יודישער דעפּוטאַט, וועלכער זאָל מיט ציפער'ען אין האַנד אָפּוואַרפען די אַנטיסעמיטישע בעהויפּטונגען פון לעטישען דעפּוטאַט.

שווייגען איז אַ סימן פון הסכמה. און ס'איז אויסגעקומען, אַז די יודען אַליין בעשטעטיגען אינדירעקט די ריכטיגקייט פון דעם בלבול. נישט אַלע האָבען אָבער ווייטער געקאָנט שווייגען און אין דער ערשטער שורה. זענען דאָס געווען די יודישע פרייהייטס־קעמפער, וועלכע האָבען מעהר פון די איבעריגע געפיהלט אויף זיך די גאַנצע פאַלשקייט פון דעם דאָזיגען בלבול.

זיי האָבען געגרינדעט אַ ספּעציעלען פעראיין און האָבען זיך גענומען מיט דער עקשנות פון אויסגעפּרובטע מיליטער־לייט, זאַמלען די נויטיגע מאַטעריאַלען, וואָס האָבען נאָר אַ וועלכען נישט איז שייכות צום אנטייל פון די יודען אין דער בעפרייאונג פון לעטלאַנד.

די רעזולטאַטען פון דער דאָזיגער אַרבייט זענען איצט פערעפענטליכט געוואָרען אין אַ ספּעציעלען אלמאַנאַך, וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען פון דערמאָהנטען פעראיין. פון איהם דערוויסען מיר זיך, אויפ'ן סמך פון דורכקאָנטראָלירטע דאַטען, אַז אין די קאַמפען פאַר לעטלאַנדס בעפרייאונג האָבען גענומען אַן אַקטיווען אנטייל איבער טויזענד יודען, און, אַז אַן ערך פערציג יודען זענען געשטאָרבען אויפ'ן שלאַכט־פעלד. די יודען האָבען גענומען אַן אַקטיווען אנטייל אין די סאַמע וויכטיגסטע קאַמפס־פאָרמירונגען, אַפילו אין קריגס־פלאָט און מיליטער־אוואַציע, צוועלף יודישע אָפיצירען האָבען געפיהרט אין שלאַכט סאָלדאַטען פון דער לעטלענדישער אַרמיי און צוויי פון זיי זענען געפאַלען אין שלאַכט. אַ גאַנצע רייהע יודישע אָפיצירען און סאָלדאַטען זענען בעשאָנקען געוואָרען מיט מיליטער־אָרדענס און די העלדענטאַטען פון אַ סך אַנדערע זענען דערמאָהנט געוואָרען אין די בעפעהלען צו דער אַרמיי. דאָס אַלץ זענען פאַקטען וועגען וועלכע עס האָבען נישט געוואָלט וויסען אונזערע שונאים און ס'האָבען נישט געוואוסט אונזערע פריינד.

כדי צו ווייזען די דאָזיגע דאַטען בעשיינפערליך און ציהען די אויפמערקזאַמקייט פון די לעטען אויף די יודישע פרייהייטס־קעמפער איז בעשלאָסען געוואָרען עפענטליך צו דעמאָנסטרירען זייערע כוחות. צו דעם צוועק האָט מען אויסגענוצט די געלעגענהייט, וואָס אַ רייהע יודישע עסקנים האָבען בעשאָנקען דעם פעראיין אַ פאָהן. די פאָהן־איינווייאונג האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ גרויסען יום־טוב נישט נאָר פאַר די יודישע פרייהייטס־קעמפער, נאָר פאַרן גאַנצען יודישען קיבוץ אין לעטלאַנד. שוין פון גאַנץ פריה האָבען איבער די גאַסען פון ריגע מאַרשירט גרופּעס יודישע פרייהייטס־קעמפער און דעלעגאַציעס פון יודישע סטודענטען און יוגענד־אָרגאַניזאַציעס, צום שלאָס פון לאַטווישען פּרעזידענט. וואו ס'איז פאָרגעקומען די פייערונג פון איבערגעבען די פאָהן. דער פּלאַץ אַרום שלאָס איז געווען איבערפילט מיט אַ טויזענד־קעפּיגען עולם און נישט נאָר פאַר די לעטען, נאָר אַפילו פאַר די יודען איז באמת געווען אַ בייעס צו זעהן אזאַ גרויסע צאָהל יודען, וואָס האָבען געקעמפט פאַר לעטלאַנד און וואָס וועגען דעם איז ביז איצט נאָך קיינעם נישט געווען בעקאַנט.

דער קולמינאַציאָנס־פּונקט פון די פייערונגען איז געווען די רעדע פון מלוכה־פּרעזידענט, וועלכער האָט דערמאָהנט די פערדינסטען פון די יודען ביים אויסקעמפען לעטלאַנדס פרייהייט און גערופען אַלע נאַציעס פון לאַנד צו אַ געמיינזאַמער אַרבייט. אָבער נישט נאָר דעמאָנסטרירען זענען אויסען געווען די יודישע פרייהייטס־קעמפער. זייער כוונה געהט אַ סך ווייטער: שאַפען אַ דערנעהנטערונג און פריינדשאַפט צווישען די לעטען און די יודען און ווערען דער פערטיידיגער פון די אַלגעמיינע יודישע אינטערעסען.

דער פעראַבאַנד פון די יודישע פרייהייטס־קעמפער, בעפריידיגט זיך דעריבער נישט דערמיט, וואָס איבער צוויי הונדערט זיינע מיטגלידער האָט בעקומען פון דער מלוכה עיר־חלקים. נאָר האָט אָנגעהויבען אַ קאַמפּאַניע, אַז די יודען זאָל געגעבען ווערען די מעגליכקייט אַקטיוו אַנטיילצונעהמען אין מלוכה'שען און געזעלשאַפטליכען לעבען פון לאַנד דורכ'ן אַריינציהען זיי אין מלוכה'שען און מוניציפּאַל־דינסט. דאָס הייסט, פּשוט גערעדט, מען זאָל זיי בכלל בעהאַנדלען ווי גלייכע בירגער...

דער קאַמף וועט זיכער זיין נישט קיין לייכטער און מען וועט מוזען שווער קעמפען פאַר יעדע פּאָזיציע.

אָט, למשל, האָט די יודישע געזעלשאַפטליכקייט אין לעטלאַנד איצט אָנגעהויבען אַ קאַמף געגען דער נייער גזירה, וואָס איז דער עיקר געווענדעט געגען יודישע מעדיקער.

נישט האָבענדיג קיין אויסזיכטען אַנצוקומען אין לאַטווישען אוניווערזיטעט, האָבען געוויסע צעהנדליגער יודישע יונגעלייט פערלאָזען זייער היים און זיך געלאָזט איבער דער ברייטער וועלט לערנען, כדי צו קענען שפּעטער אָנווענדען זייער וויסען אין זייער היים. נאָך יאָהרען מאַטערנישען, רחקות און צרות האָבען ענדליך די דאָזיגע יונגע־לייט זיך אומגעקעהרט אַהיים אַלס אויסשטודירטע דאָקטוירים. פול מיט האָפנונג, אַז פאַר זיי הויבט זיך אָן אַ בייער לעבען. אויסגעלאָזט האָט זיך אָבער דער היפּוך. זיך צוריקקעהרענדיג אַהיים האָבען זיי געפונען אַ גזירה פון דער אוניווערזיטעטס־אַדמיניסטראַציע, אַז נאָר פינף פּערזאָן, וואָס האָבען דיפּלאָמען פון אויסלענדישע אוניווערזיטעטען, וועלען יעהרליך דערלאָזען צום עקזאַמען אין לאַטווישען אוניווערזיטעט, כדי צו בעקומען דאָס רעכט צו פּראַקטיצירען אין לעטלאַנד. און טאָמער איז דאָס נאָך ווייניג, איז נאָך בעשטימט געוואָרען אַ קאָנקורס־עקזאַמען אויף לעטיש און לאַטיין. לויט'ן נייעם סדר וועט די דאָקטוירים מיט דיפּלאָמען פון אויסלענדישע אוניווערזיטעטען אויסקומען צו וואַרטען אויף זייער רייהע צעהן און מעהרערע יאָהרען, ביז זיי וועלען צוגעלאָזען ווערען צום עקזאַמען. דערצו דאַרף מען נישט פערגעסען, אַז אַ סך פון זיי זענען שוין פאַמיליען־מענשען, ביי וועלכע עס ווערט אָפּגענומען די מעגליכקייט פאַר אַ מיטעלמעסיגער עקזיסטענץ. איז טאַקע דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס די נערווען פון אַזעלכע יונגעלייט האַלטען נישט אויס און זיי בעגעהען אַזעלכע מעשים, וואָס שפּעטער בעצאָהלען זיי דערפאַר תּיוּהר טייער. אַזאַ פאַל האָט דאָ נישט לאַנג צוריק פּאַסירט מיט'ן זוהן פון בעקאַנטען ציוניסטישען עסקן אין לעטלאַנד. טראַץ, נאָכ'ן ענדיגען דעם אוניווערזיטעט אין אויסלאַנד האָט ער זיך אומגעקעהרט אַ היים און נאָך לאַנגע בעמיהונגען איז ער צוגעלאָזען געוואָרען צום עקזאַמען אין לאַטווישען אוניווערזיטעט. דריי מאָל האָט ער געהאַלטען עקזאַמען און אַלע דריי מאָל האָט מען איהם נישט דורכגעלאָזען... דערוויסענדיג זיך, אַז ער איז צום דריטען מאָל דורכגעפאַלען, האָט ער זיך פערלוירען און פון גרויס אויפרעגונג אַראָפּגעלאָזען אַ פּאַטש דעם פּראָפעסאָר און אין אָהן אַ היטעל און אָהן אַ מאַנטעל אין אַ גרויסען פראָסט אַרויסגעלאָפען אויפ'ן גאַס. מען האָט איהם גע'משפט און פער'משפט צו זעקס חדשים תפיסה. דער דאָזיגער פאַל כאַראַקטעריזירט אויפ'ן בולט'סטען אופן די פערצווייפעלטע לאַגע פון צעהנדליגער יודישע יונגעלייט, וואָס געהען אַרום מיט דיפּלאָמען אין קעשענע און קענען פון זיי קיין געברויך נישט מאַכען.

די יודישע געזעלשאַפטליכקייט אין לעטלאַנד האָט אויפגעהויבען איהר קול וועגען דער נייער גזירה, וואָס שטופּט אַ סך יודישע אַקאַדעמיקער אויפ'ן וועג פון פערצווייפלונג. דער יודישער דעפּוטאַט רובין האָט די פּראַגע שוין אויפגעהויבען אויך אין פּאַרלאַמענט. אָבער צי דאָס אַלץ וועט העלפען איז אַ גרויסע פּראַגע.

ה. שער.

די פראגע פון א יודישען וועלט־קאנגרעס
א פראיעקט צונויפצורופען אין גענף א צוזאמענפאהר פון יודישע זשורנאליסטען

בערלין, (י. ט. א.) די טעג איז דאָ אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ פרייע בעשפּרעכונג פון יודישע זשורנאַליסטען, בעת וועלכער עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די לאַגע פון די יודען אין דער גאַנצער וועלט. אין דעם שמועס האָבען זיך בעטייליגט די ה"ה י. קלינאָוו, לעאָ קריינדלער, יעקב לאַנרא, יעקב לעשטשינסקי, אינוש. אָסאָ שיק, הערמאַן סווען, דניאל טשאַרני, משה וואַלדמאַן און מיכאל וואָרמבראַנדט. אַלע אַנוועזענדע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט צו פיהרען אַן איניציאַטיוו־גרופּע מיט'ן צוועק צונויפצורופען אַ וועלט־קאָנפערענץ פון יודישע זשורנאַליסטען אויף ענדע יולי ה. י. קיין זשענעווא. אויסער מיט פּראָפעסיאָנעלע ענינים זאָל זיך דער צוזאַמענפאָהר בעשעפטיגען מיט דער לאַגע פון די יודען אין דער גאַנצער וועלט, ווי אויך מיט דער פּראָפּאַגאַנדע־פראַגע פון צונויפרופען אַן אַלגעמיינעם יודישען וועלט־קאָנגרעס. בעת די אויסערונגען פון די אַנוועזענדע איז געקומען צום אויסדרוק די אַלגעמיינע איבערצייגונג, אַז דאָס צונויפרופען אַ יודישען וועלט־קאָנגרעס איז אַ געבאָט פון דער שעה און איז אין די אינטערעסען פון די יודען און אין דער צוקונפט פון וועלט־יודענטום. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער געדאַנק פון צונויפרופען אַ יודישען וועלט־קאָנגרעס איז איצט מעהר ווי ווען עס איז אַן אַקטועלע פראַגע אין פערשידענע יודישע פּראָגרעסיווע צענטרען. די אַנוועזענדע יודישע זשורנאַליסטען האָבען אויסגעדריקט די געפיהלען פון אחריות זיך אָפּצוגעבען מיט דער פּראָפּאַגאַנדע פאַר צונויפרופען אַ יודישען וועלט־קאָנגרעס. די פערזאַמעלטע האָבען זיך אָפּגעגעבען אַ דין־וחשבון, אַז די אַקציע מוז טראָגען אַן אומפּאַרטייאישען כאַראַקטער ווי אויך, אַז פאַר זייער בעטייליגען זיך אין אַקציע, טראָגען נישט קיין שום פּעראַנטוואָרטליכקייט די פּאַרטייען אָדער ריכטונגען, צו וועלכע די זשורנאַליסטען געהערען.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די איניציאַטיוו צונויפצורופען אַ יודישען וועלט־קאָנגרעס איז נישט ענטשטאַנען, נישט אין אָרגאַנונג ווי אויך נישט אין אַ פערשטענדיגונג מיט וועלכער עס איז יודישער אָרגאַניזאַציע. עס איז אויך ערקלערט געוואָרען, אַז די בערלינער איניציאַטיוו־גרופּע פאַר צונויפרופען אַ יודישען וועלט־קאָנגרעס האַלט זיך נישט פאַר בערופען און האָט אויך נישט די כוונה אויסצואַרבייטען דאָס פּראָגראַם פון יודישען וועלט־קאָנגרעס. די איניציאַטיוו־גרופּע וויל בלויז איינציג און אַליין מעורר זיין די יודישע זשורנאַליסטען, פּובליציסטען און שריפטשטעלער, זיי זאָלען מאַכען די פּראָפּאַגאַנדע־פראַגע פון יודישען וועלט־קאָנגרעס אַלס דעם הויפּט־פּונקט פון זייער טעטיגקייט במשך פון דער נאָהענטסטער צייט.

מיט דעם געשפּרעך איז געקומען צום אויסדרוק די מיינונג, אַז אַ יודישער וועלט־קאָנגרעס וועט זיך מוזען ערנסט בעשעפטיגען מיט דער איצטיגער לאַגע פון די יודען און אויסאַרבייטען אַ פּראָגראַם, אין וועלכען עס זאָלען בעריקזיכטיגט ווערען אַלע אַרט קאָנסטרוקטיווע אַרבייטען, וועלכע האָבען די אויפגאַבע צו לינדערן די נויט פון די יודישע מאַסען, די אויפבוי־אַרבייט אין א"י, די פראַגע פון שאַפען נייע איינוואַנדערונגס־לענדער, די רעגולירונג פון עמיגראַציע, הילפס־טעטיגקייט, די איבערשיכטירונג פון פּראָפעסיעס, דאָס אַנזידלען יודען אויף באָדען, דאָס שיצען די רעכט פון די יודישע מאַסען — דאָס בעהאַנדלען פון אָט די אַלע פראַגען וועט אפשר ברענגען צו אַ וועזענטליכער בעסערונג פון דער לאַגע פון די יודען.

א"י־פראגען אויף דער סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע

זשענעווע (יט"א) די בריטישע רעגירונג וועט אויף דער נאָהענטסטער סעסיע פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע, וועלכע עפענט זיך דעם 9־טען יוני, זיין פערטראָטען בעת דער בעהאַנדלונג פון ארץ־ישראל־מאַנדאַט דורכ'ן אונטערשטאַטס סעקרעטאַר פאַר קאָלאָניע־ענינים ד"ר דרומאַנד שילס און דורכ'ן גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער א"י־רעגירונג ה' מאַרק יאַנג. די מאַנדאַט־קאָמיסיע וועט האָבען אין דער דאָזיגער סעסיע צו בעהאַנדלען דעם יעהרליכען בעריכט פון דער בריטישער פערוואַלטונג פון א"י פאַר'ן יאָהר 1930, דעם פּאַספילד־ווייס־בוך און מאַקדאָנאַלד'ס בריוו צו ד"ר ווייצמאַן. דער מאַנדאַט־קאָמיסיע וועט אויך פאָרגעלייגט ווערען דער בעריכט פון ספר דזשאָן סימפּסאָן. ווי ס'דערוויסט זיך דער יט"א־קאָרעספּאָנדענט, זאָל די בריטישע רעגירונג האָבען צוגעשטעלט דער מאַנדאַט־קאָמיסיע אַ נייעם דאָקומענט, אין וועלכען זי קאָמענטירט די געשעהענישען פון פערגאַנגענעם יאָהר (ווייסבוך).

פון דער יודישער אַגענץ וועט דער מאַנדאַט־קאָמיסיע אויף דער איצטיגער סעסיע פאָרגעלייגט ווערען דער געוועהנליכער יעהרליכער בעריכט, אין וועלכען די אַגענץ גיט בולט, בעריהרענדיג די פּאָליטישע פּראָבלעמען, אַן איבערזיכט איבער אירע אויפטוען אין לאַנד פאַר'ן פערגאַנגענעם יאָהר.

נייער פאָלקסבלאַט

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

מאָנטאָג 7 כג סיון תרצ"א

יוני
זון־אויפגאַנג 3.21
זון־אונטערגאַנג 7.48

ווי אזוי ארבייט די שמד־פאבריק אין לאָדז

ווייטערדיגע ענטדעקונגען וועגען דער טעטיגקייט פון די מיסיאָנערען־משומדים

דער רושם צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז צוליב אונזערע ענטדעקונגען וועגען די לאָדזער משומדים־מיסיאָנערען איז נאָך אַלץ נישט אָפּגעשוואַכט געוואָרען. די עקעלהאַפטע מעטאָדען מיט וועלכע די משומדים׳לעך בענוצען, כדי אַריינצוציהען, וואָס מעהר קרבנות און פון די צווייטע זייט אָפּצונאַרען די, וועלכע סובסידירען. זייער טעטיגקייט רופט נאָר אַרויס פעראַכטונג צו די פלומרשטע „גלויביגע“.

מיר האָבען שוין אָנגעוויזען, ווי אונטערן מאַנטעל פון פילאַנטראָפּיע, וועלכע איז נישט מעהר ווי חוזק, בעמיהען זיי זיך צו געווינען צוטרוי ביי די פעראָרימטע יודען. זיי רייסען זיך אָבער אַריין נאָך אין אַנדערע ספערען און אָפּלייקענדיג, אַז זיי זענען משומדים און מיסיאָנערען. שטעלען זיי זיך פאַר פאַר יודען, למדנים, דיסקוסירען אין גמרא־עניינים און ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט קלויבען זיי זיך אויס נאַאיווע פרומע בחורים, וועלכע זיי פיהרען אַרויף אויף דיסקוסיעס וועגען גלויבען און צום סוף פערשלעפּען זיי די בחורים אין זייער נעץ אויף נאַווראָט גאַס.

מיר האָבען שוין אָנגעוויזען, אַז דער הויפּט־מיסיאָנער ראָזענבערגס משמש איז אַ געוויסער גאַליציאַנער משומד שיף. דער דאָזיגער שיף קען גראָד גוט לערנען און ער ווערט בענוצט צו אַרבייטען צווישען די חסידישע קרייזען.

דער דאָזיגער שיף איז געווען אַ שטענדיגער איינגעהער אין אַ ספרים־האַנדעל אויף פּולנאָצנאַ גאַס. דאָרט האָט ער די ערשטע צייטען געקויפט עטליכע ספרים, האָט דיסקוסירט וועגען פערשידענע תורה־עניינים מיט דעם אינהאַבער פון געשעפט און מיט די אַלע, וואָס זענען דאָרט אַהין אַריינגעקומען. אַמייסטען חסידישע יונגעלייט. ער האָט זיך בעקענט מיט זיי און אויף דעם אופן זיי אַריינגעצויגען אין דער נעץ.

בעת זיינע רעדעס אין דער „מיסיאָן“ אויף נאַוואָראָט גאַס האָט שיף ערקלערט פאַר די פערזאַמעלטע וויפיל פרומע יודען זענען שוין מסכים מיט זיין טעאָריע וועגען יודען־קריסטען און אויך זיין „קוזין“, דער אינהאַבער פון ספרים־געשעפט אויף פּולנאָצנאַ גאַס איז שוין מסכים מיט איהם און ס׳וועט נישט לאַנג געדויערען ביז ער וועט אַהערקומען זיך דאָ אָפּצושמד׳ען. די פערזאַמעלטע לייכטזיניגע בחורים האָבען דעריין געגלויבט, אָבער דער מוכר־ספרים אויף פּולנאָצנאַ האָט קיין אַהנונג נישט געהאַט וועגען דעם אַלעם און ווייטער דיסקוסירט מיט שיפ׳ען, וועלכער איז געוואָרען ביי איהם אַ גאַנץ אָפטער איינגעהער.

ערשט די רעוועלאַציעס פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ האָבען געעפענט די אויגען פון דעם אונשולדיגען יודען אויף פּולנאָצנאַ גאַס, ער האָט זיך דערוואוסט, אַז שיף איז אַ משומד און אַ משמש ביי אַ מיסיאָנער, און ווען שיף איז ווידער־אַמאָל געקומען אין ספרים־געשעפט אויף פּולנאָצנאַ גאַס, האָט מען איהם מכבד געווען מיט דעם אמת׳ען „ברוך־הבא“ און מיט איהם צוזאַמען די טיר אויסגעהאַקט.

מיר מאַכען אויך אויפמערקזאַם, אַז דערזעלבער שיף קומט גאַנץ אָפט אַרויף צו אַ רבי׳ן, וועלכער וואוינט אויף פּיעטריקאָווער 66, וואו ס׳קומען זיך צונויף פיל פרומע יודען. ער גיט זיך דאָרט אָן פאַר אַ פרומען יודען, אַ בן־תורה און קומט דאָרט לערנען. מיט אַזעלכע דרכים געהט דאָס דער דאָזיגער משומד שיף, וועלכער האָט הינטער זיך אַ זעהר רייכע פערגאַנגענהייט.

נישט קיין בעסערע, אָדער נאָך ערגערע מעטאָדען בענוצט דער „גאון“ אַליין דער מיסיאָנער לעאָן ראָזענבערג. ער דאַרף זיין כשר פאַר ביידע זייטען. פאַר די, ביי וועלכע ער נעהמט סובסידיעס אויף זיין טעטיגקייט און פון דער אַנדער זייט, ביי די, וועלכע ער ברענגט צום שמד. כדי צו זיין אין אָרדנונג ביי די וועלכע גיבען געלד מוז ער בעווייזען אַז ס׳שמד׳ען זיך דורך זיין האַנד פיל יודען, אַזוי האָט לעאָן ראָזענבערג די לעצטע שמד־צערעמאָניע, וועלכע איז פאָרגעקומען אין פּאַלאַץ פון היגען גרויס־אינדוסטריעלער א. ה., און וועגען וועלכער מיר האָבען שוין באַריכות געשריבען, איינגעלאַדען 2 דעלעגאַטען אַזש פון ענגלאַנד. די ענגלישע דעלעגאַטען זענען טאַקע געקומען און אָנוועזענד געווען ביים שמד פון די 3 יודישע יונגעלייט, וועלכער איז פאָרגעקומען דעם 24. מאַי.

אָבער נישט שטענדיג קומען דאָך פאַר שמד־צערעמאָניעס, צוליב דעם אָרדענט ראָזענבערג איין יעדען זונטאָג פאָרלעזונגען פאַר די, וועלכע ס׳שטיצען זיין מיסיע. אויף די דאָזיגע פאָרלעזונגען דערצעהלט ראָזענבערג וועגען די פאָרטשריטען פון זיין טעטיגקייט, וויפיל רבנים האָבען שוין מסכים געווען מיט איהם, וויפיל ס׳זענען שוין געוואָרען גלויביגע און וויפיל ס׳וועלען בקרוב ווערען גלויביגע.

פערשטעהט זיך, אַז דאָס אַלץ, איז נישט אמת.

כדי אָבער צו האָבען אַ סימן מיט אַ וואָרט־צייכען זענען די פאָרלעזונגען פערבונדען מיט ליכט־בילדער, וועלכע בעווייזען בולט די פאָטאָגראַפיעס פון די רבנים, חסידישע יודען, בעלי־הבתישע יודען און יודישע אַרבייטער, וועלכע האָבען זיך שוין געשמד׳ט און וועלכע האַלטען זיך ביים שמד׳ען.

פון וואַנען נעהמט ראָזענבערג די דאָזיגע פאָטאָגראַפיעס.

אויף דעם האָט ער פערשידענע מיטלען. דער פאָטאָגראַפיסט איז קודם־כל ער אַליין. ער האָט אַן אייגענעם טייערען אַפּאַראַט און שטעלט זיך אומעטום פאַר אַלס ליידענשאַפטליכער אַמאַטאָר־פאָטאָגראַפיסט, און ער פאָטאָגראַפירט ביי יעדע געלעגענהייט. מאַנכעס מאָל מאַכט ער פאָטאָגראַפיעס פון גרופּען, וועלכע קומען אויף זיינע פאָרלעזונגען אויף נאַוואָראָט 36, הגם די יונגעלייט קומען אין פיל פאַלען אַהין, כדי אָפּצולאַכען פון ראָזענבערגען, ווייסען זיי אָבער נישט, אַז זייערע פאָטאָגראַפיעס ווערען אָפט געוויזען נישט נאָר אין לאָדז, נאָר אין דער גאַנצער וועלט, וואו ראָזענבערג פאָהרט נאָך סובסידיעס, אַלס משומדים אָדער ערב משומדים.

ראָזענבערג דאַרף אָבער מאַנכעס מאָל ספּעציעלע טיפּען, ווי למשל, יודען מיט בערד און פאות אָדער אַנדערע איז דאָס אויך ביי איהם נישט קיין שטערונג. ער שיקט אַרויס זיינע משמשים און זיי ברענגען צו איהם אַזעלכע טיפּען, וועלכע ס׳בעקומען צו 5 זל. פאַר ערלויבען זיך צו מאַכען פאָטאָגראַפיעס, וועלכע דער פערשוין דאַרף כלומרשט צו ריין אַמאַטאָרישע צוועקען. און ווען מען בעקומט נישט גראָד אויפ׳ן אָרט אַזעלכע טיפּען, וועלכע מ׳דאַרף האָבען, כדי דאָס געשעפט זאָל געהען בעסער איז אויך כדאי צו גרימירען מענשען, מאַכען סצענעס און דאָס אָפּפאָטאָגראַפירען.

אָט פון די פאָטאָגראַפיעס מאַכט דער משומד־מיסיאָנער ליכט־בילדער און ער בעווייזט זיי מיט דער ערנסטער, פרומער מינע פאַר די אַלע, וועלכע הערען אויס זיין פּרעדיגט און שעפּען נחת פון דעם מיסיאָנער און פון דעם, אַז זייער געלד געהט נישט לאיבוד.

דאָס אַלץ איז נאָך נישט קיין פּראָצענט פון דעם וואָס עס טוען די היגע מיסיאָנערען. אָט קאָכט איצט דאָרט מיט אַ געשיכטע פון 8 יודישע יונגעלייט, וועלכע זענען די נאָהענטסטע קאַנדידאַטען צום שמד, זיי האָט דאָס ראָזענבערג פערזיכערט, אַז זיי וועלען גלייך בעקומען גוט־בעצאָהלטע פּאָסטענס. פערשטעהט זיך, אַז דאָס זענען נאָר הבטחות ביז די יונגעלייט וועלען זיין אין זיין האַנד.

אָבער וועגען דעם וועלען מיר דערצעהלען דאָס צווייטע מאָל.

פאַבאָר פון יאָהרגאַנג 1910

היינט, מאָנטאָג, שטעלען זיך:

פאַר דער פאַבאָר־קאָמיסיע, נומער 1

(זאַקאָנטנאַ 82)

מענער פון יאָהרגאַנג 1910, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 5 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט, די פאַמיליען־נאָמען פון וועלכע עס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

Sz Sch Ś U Z

פאַר דער פאַבאָר־קאָמיסיע, נומער 2

(אָגראָדאָווא 34)

די וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 10־טען קאָמיסאַריאַט — מיט די אותיות:

M P S Sz Sch. Ś

פאַר דער פאַבאָר־קאָמיסיע, נומער 3

(אַל. קאָשטשושקי 21)

פאַבאָראָוועטס פון די יאָהרגענג 1908 קאַט. B פון 7 קאָמיסאַריאַט. אַלע אותיות.

היינט — אַ ספּעציעלע ביודזשעט־זיצונג אין מאַגיסטראַט

(2) היינט וועט פאָרקומען אַ ספּעציעלע זיצונג פון מאַגיסטראַט, געווידמעט דעם ענין ביודזשעט אין שייכות מיט די קאָנפערענצען פונ׳ם שטאָט־פּרעזידענט אין אינערן־מיניסטעריום און וואָיעוואָדען־אַמט.

אויף דער היינטיגער זיצונג וועט דער מאַגיסטראַט ערלעדיגען אַ רייה וויכטיגע פראַגען און וועט בעשליסען, צי וועט אין דער לויפענדער וואָך פאָרקומען אַ זיצונג פון שטאָט־ראַט.

נאָך 400 אַרבייטסלאָזע

ווערען בעשעפטיגט ביי די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטען

(2) היינטיגע וואָך וועלען ביי די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטען בעקומען בעשעפטיגונג נאָך 400 פּערזאָן, אַזוי־אַרום וועלען ביי דער אַרבייט זיין פאַרנומען 900 אַרבייטער פון דער אַלגעמיינער צאָהל 1200 אַרבייטסלאָזע. גלייכצייטיג איז מען מודיע פון וואַרשאַ, אַז דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום וועט אַסיגנירען צו דער דיספּאָזיציע פונ׳ם וואָיעוואָדע ווייטערדיגע סומען אויף צו בעשעפטיגען אַרבייטסלאָזע פון אַנדערע אַרבייטס־צווייגען, אַ דאַנק וואָס די אַרבייטסלאָזיגקייט אין לאָדז וועט בעדייטענד פערקלענערט ווערען.

א וואַליזע מיט „קונצען“

דער קונצענמאַכער, א יודישער יונגערמאַן איז שוין אַרעסטירט

(ס) מיט עטליכע וואָכען צוריק איז געקומען קיין לאָדז די סאָוויעטישע בירגערין, די 37־יאָהריגע מאשע פיסטאַק, וועלכע האָט געהאַט בדעה צו פערברענגען א לענגערע צייט ביי איהרע לאָדזער קרובים.

אויף דער רייזע האָט זי זיך בעקאַנט מיט עפּיס א יונגען, עלעגאַנטען הער, וועלכער איז אַרויסגעשטיגען אין קאַלושקי, מיטנעהמענדיג מיט זיך זיין וואַליזקע.

ערשט אָנקומענדיג קיין לאָדז, האָט זיך די פיסטאַק געכאַפּט, אַז ס׳איז נעלם געוואָרען איהר אייגענע קליינע וואַליזקעלע, אין וועלכער עס זענען געלעגען חוץ פערזענליכע דאָקומענטען און טואַלעט־מכשירים, 2000 דאָלאַר...

דאָס זוכען דעם עלעגאַנטען יונגען הער האָט נישט געבראַכט צו קיין רעזולטאַט.

ערשט עהערגעכטען, ווען די פרוי פיסטאַק איז געפאָהרען קיין וואַרשאַ, האָט זי בעמערקט אין א וואַגאָן־אָפּטיילונג פון צווייטען קלאַס דעם יונגענמאַן, מיט וועלכען זי איז געפאָהרען מיט עטליכע וואָכען צוריק, און זיך געשיידט אין קאַלושק...

אויף דער ערשטער סטאַציע, אין סקערניעוויץ, האָט די פרוי פיסטאַק, נאָכ׳ן פערשטענדיגען זיך מיט׳ן קאָנדוקטאָר, גערופען דעם דיזשורירענדען פּאָליציאַנט און דער יונגערמאַן איז פערהאַלטען געוואָרען. ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, איז עס געווען א געוויסער אַרטור בערמאַן, א וואַרשאָווער איינוואוינער, וועלכער ווערט שוין לאַנג געזוכט דורך דער פּאָליציי אין פערשידענע שטעט, פאַר בעגיין א רייה באַהן־גנבות.

בעת מען האָט בעטראַכט בערמאַנס וואַליזע, האָט מען פעסטגעשטעלט, אַז אין איהר איז פערהאַן א בעוועגליכע דנאָ, און דער דאָזיגער פּרט האָט קלאָהר געמאַכט אויף וואָס פאַר אַן אופן איז פערשוואונדען דער פרוי פיסטאַק׳ס וואַליזקעלע. דער אַרעסטירטער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען קיין וואַרשאַ צו דער דיספּאָזיציע פון דער אויספאָרשונגס־מאַכט.

היט זיך פאַר פאַלש געלד

(ס) עס האָבען זיך ווידער געוויזען אין פערקעהר אין לאָדז פאַלשע 10 און 20־זלאָטידיגע, וועלכע מ׳קען דערקענען אין די שלעכט־אויסגעפיהרטע וואַסער־צייכענס.

מאַשיז־מצות

ווערען געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע
ווי אויך מצה־מעהל, אייער־פערפעל
אין סובאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם
מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער
איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע
ב. ווינבערג
38 פּיעטריקאָווער 38
:—: טעלעפאָן 143־82 :—:
אַכטונג! עס ווערען אויך אַרויסגעגעבען
פריהשטיקען, אָוונד־ברויטען,
ווי אויך יאַרסקע מיטאָגען

פרעגט זיך א פשוט׳ע פראַגע

און ווי וועט זיין, אז מ׳וועט העכערען דאס דירה־געלד, טא ווי וועט עס אויס׳חשבונען דער גאָספּאָדאַזש פון מרדכי־גבאי׳ם גאס?

אבי מען זאָגט, אַז די לאָדזער ווירטסלייט האָבען קיין הערצער נישט, אַז זיי זענען שלעכטע מענשען, אַז זיי דושען אָהן רחמנות דאָס דירה־געלד.

אָט ווייסען מיר וועגען אַ ווירט אויף מרדכי־גבאי׳ס גאַס אַ געוויסען ש., וועלכער איז גאָרנישט קיין שלעכטער. ער האָט פון זיינע לאָקאַטאָרען נישט נאָר נישט פערלאַנגט קיין דירה־געלד, נאָר אַפילו נאָך געוואָלט צוצאָהלען. איי, ער האָט דערביי גענומען אַ מיאוסען סוף איז שוין דאָס אַן אַנדערע זאַך.

מעשה שהיה כך היה:

וואוינען ביי דעם דאָזיגען הויז־ווירט ש. אין א צימער אויפ׳ן צווייטען שטאָק 2 יונגע, שעהנע מיידלעך אַרבייטערינס. אַרבייטען און לעבען בעשיידען און רוהיג.

פאָריגע וואָך איז דער ווירט געקומען אָפּנעהמען דירה־געלד ביי די לאָקאַטאָרען און איז אויך, פערשטעהט זיך, אַריינגעפאַלען צו זיינע 2 לאָקאַטאָרקעס.

מעשה גביר האָט ער זיך ברייט צוזעצט ביים טיש,* אַרויסגענומען דאָס קאָנטאָ־בוך און געפאָדערט דירה־געלד.

— פּאַניע ש., — האָט איינע פון די מיידלעך זיך אָנגערופען — מיר האָבען נישט היינט קיין געלד, קומט אַריין די אַנדערע וואָך.

— ס׳מאַכט נישט, ס׳מאַכט נישט! — האָט דער ווירט זיך געגלעט זיין שוואַרץ בערדעל און די אויגען האָבען ביי איהם אָנגעהויבען לויכטען, ווי ביי א קאָטער, ווען ער דערזעהט סמעטענע...

— מיר וועלען אייך זיכער בעצאָהלען די אַנדערע וואָך...

— אָבער וואָס דאַרפט איהר זיך אַזוי אָנשטרענגען?.. איך יאָג דען אייך מיט געלד?... איהר ברויכט מיר גאָרנישט צו בעצאָהלען, איך קען נעהמען ס׳דירה־געלד אין „נאַטור“ אויך, און אויב ס׳וועט נויטיג זיין בין איך נאָך אַ בעלן צוצוצאָהלען אויך... ס׳טייטש — אַזעלכע שעהנע מיידלעך, ווי איהר זענט...

און כדי צו ווייזען, אַז ער מיינט מיט זיין „גוטהאַרציגקייט“ גאַנץ ערנסט, איז ער צוגעגאַנגען צו איינער פון די מיידלעך און זי געפּרובט אַרומנעהמען.

אין דעם ערשטען אויגענבליק האָבען זיך די מיידלעך דערשראָקען פאַר דער האַלטונג פון דעם „גאָספּאָדאַזש“, אָבער שפּעטער האָבען זיי זיך אַרומגעזעהען, אַז ס׳איז ערשט 9 אַ זייגער אין אָוונד, און אַז דער הויף איז פול מיט מענשען, וועלכע קענען זיי אין אַנ׳צוטשעפּעלער נויטווענדיגקייט קומען צו־הילף, און איינע פון די מיידלעך האָט בעשלאָסען איהם צו געבען צו שמעקען אַביסעל פעפער, אַז ער זאָל געדענקען צו היטען זיין געשעפט און יאָ נעהמען דירה־געלד...

זי איז צוגעגאַנגען צו דער טיר, פערשלאָסען זי, אַרויסגענומען דעם שליסעל און זיך געווענדעט צום ווירט מיט די דאָזיגע ווערטער:

— איצט, וועל איך עפענען דאָס פענסטער און אָהער רופען אייער פרוי און דערצעהלען וועגען אייער אָפּערטע.

דער „גאָספּאָדאַזש“ האָט זיך אָנגעהויבען צו וואַרפען, געוואָלט אויסרייסען די טיר און אַנטלויפען, אָבער נישט געקענט.

די איינציגע עצה האָט ער געהאַט זיך אַרויסצוּוואַרפען פון פענסטער.

די מיידלעך האָבען נישט געמאַכט קיין לאַנגע טענות מיט דעם אָנהענגער פון דער „אויסטויש־מעטאָדע“, האָבען געעפענט דאָס פענסטער, אַרויפגערופען דעם ווירטס ווייב און אַלע שכנים און אַ קול רם דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע.

קען מען זיך דען פאָרשטעלען עפּיס אַ שרעקליכערען סוף, ווי דער, וועלכען ס׳האָט געהאַט דער ווירט ש. פון מרדכי גבאי׳ס גאַס?

אַ חוץ דעם יעמור, וואָס ער האָט געהאַט פון זיין ווייב, דערגעהן איהם איצט אַלע זיינע לאָקאַטאָרען די יאָהרען, וואו ער קומט נאָך דירה־געלד שטעלט דער לאָקאַטאָר אַזאַ פראַגע:

„אפשר וועט איהר, פּאַניע גאָספּאָדאַזשו, נעהמען דירה־געלד אין שוה כסף?“... העט?.. און אפשר וועט איהר זיך איבערלייגען מיט׳ן ווייב?..

XVI יאר.

ווילנער טרופע

אנפ. מ. מזאה.

15-יעריקער יובל-טורנע

הויבט אן אירע גאסטראלן אין

לאדזשער שטאט-טעאטער

פרטים איז די ווייטערדיקע אבאנסן

אפטייקן

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) היינט ביינאכט דיזשורירן: י. קאפ-ראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), ס. טראווקאווסקא (בזשעזשינסקא 56), מ. ראזענבלום (ציגעל-גאס 12) מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95), י. קליפעלא (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53).

שייבלערס פאבריקן הויבן אן היינט צו ארבייטן

(א) היינט הויבן אן טיילווייז צו ארבייטן די שפינערייען פון שייבלער און גראהמאן, ווי דהיינו די שפינערייען אויף וואדני רינעק און אויף קשיענזשי מלין. די ארבייט הויבט זיך אן פריהצייטיג מחמת בעקומענע בעשטעלונגען.

פערוואונדעט א יודיש מיידעל

(2) נעכטען אין אווענד איז אויף פייפער-גאס 24 אויסגעבראכען א געשלעג, בעת וועלכען עס האט בעקומען עטליכע וואונדען אין קאפ די 18-יעהריגע אדעלא עדעלמאן. פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף.

בעפאלען און געשלאגען

(2) באלעסלאוו יארוגא איז אויף דוואזסקא 24 בעפאלען געווארען דורך 4 אונבעקאנטע, און איז שטארק צושלאגען געווארען. פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף, און פאליציי זוכט די אנפאלער.

די וואך פון לאפפ. אין לאדז

(2) עהערנעכטען האט זיך אין לאדז אנגעהויבען, דורך פערשידענע מיליטער-דעמאנסטרירונגען און מארשען די וואך פון לאפפ (די ליגע פון לופט-פערטיידיגונג).

אזוי זענען געמאכט געווארען מארשען אין די גאסען, בעוואפענט מיט גאז-מאסקען, עס זענען געוויזען געווארען גאז-אנפאלען כדומה.

דער׳הרג׳עט צוליב 50 גראשען

(א) אזוי ווי סטאניסלאוו יוזשוויאק האט זיך געבארגט 50 גראשען ביי פיאטר לאסאנען פון דארף יאנובעק און האט איהם דעם „מטמון מיט גאלד" נישט געוואלט אפגעבען, איז פיעטרעק בעפאלען סטאשעקן און האט איהם דער׳הרג׳עט מיט א שטיין...

זיך אויפגעהאנגען

(2) מ׳האט נעכטען געפונען אנ׳אויפגעהאנגענעם דעם 58-יעהריגען פוהרמאן וואלענטי סטארטשיק, וועלכער האט זיך גענומען דאס לעבען אין דער סטאיניע פון זיין באלעבאס אויף פראמענאדסקא 9.

פאליציי פיהרט אנ׳אויספארשונג, וואס האט דעם אלטען פוהרמאן געטריבען צום פערצווייפעלטען שריט.

נאך דער בוי-קאטאסטראפע אויף יעזשעגא גאס

(ב) די בוי-מאכט האט פעסטגעשטעלט, אז אין דער קאטאסטראפע, וואס איז פארגעקומען אויף יעזשעגא איז שולדיג די נאכלעסיגקייט פונ׳ם מייסטער דזשורקאווסקי, וועלכער ווערט צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט. ווי מיר האבען שוין געמאלדען האבען פון דער קאטאסטראפע שווער געליטען 5 ארבייטער. נעכטען האט מען זיי אפעּרירט אין שפיטאל. די לאגע זייערע איז זעהר א שווערע, און ס׳איז נישט אויסגעשלאסען, אז איינינע פון זיי. וועלען בלייבען קאליקעס אויפ׳ן גאנצען לעבען.

ברידערליכקייט אויף דער אנדערער זייט

(א) וואצלאוו דרעווגאוויטש א ווארשאווער וואזשני איז אראפגעקומען צו זיין ברודער מאריאן קיין לאדז (אויף אגראדאווא 62) כדי מיט איהם זיך אפחשבונען אין א ירושה ענין, מאריאן האט געמאכט לכבוד זיין ברודער א פיינעם קבלת פנים, מ׳האט געמאכט א שנאפס, און אז מ׳האט זיך גאר וואזשנע צוואַרעמט איז ענטשטאנען א קריגעריי און א געשלעג, בעת וועלכען מאריאן האט געמאכט זיין ברודער וואצלאוון 6 טיפע לעכער אין קאפ. אויף אונזער לשון קומט עס אויס, אז ער האט איהם „געעפענט דעם מוח" אויף דער ירושה...

עטליכע זעלבסטמארדען

צוליב ארבייטסלאזיגקייט און צוליב ליבע

(א) די ארבייטסלאזע באטאליא לעסקא (רייטער-גאס 10) האט זיך פער׳סמ׳ט מיט יאדינע.

די 42-יאהריגע ארבייטסלאזע מאריא קאלאדזשעיטשיק האט זיך פער׳סמ׳ט מיט סובלימאט

יאן פאוועלטשיק (זשעלאזנא 6 אויף באלוט) האט זיך איבערגעשניטען די אדערען פון די הענד.

העלענא סטארעק (סטעפאן-גאס 7) האט אויסגעטרונקען ליזאל צוליב אנ׳אנדער טעם — מחמת פערפיהרטער ליבע...

אין די אלע פאלען האט אינטערווענירט פאגאטאוויע.

געקוקט און נישט געשפירט...

(א) אריינקוקענדיג אזוי אין דעם שויפענסטער פון פאנאפטיקום (אויף פעטריקאווער 56) האבען: הענעך אייזען פון פאביאניץ און יוליאן קווישניאק (פון זאוואדזקא 14) נישט געפיהלט, ווי גנבים האבען זיי לייכטער געמאכט אין די קעשענעס...

ביי אייזענען האט מען ארויס׳געגנב׳עט א פארטפעל מיט 450 זלאטעס, און ב ייקווישניעקן א פארטפעל מיט 50 זל. מזומן און 200 אין וועקסלען.

דאס לייכטע האט אויף זיי משמעות, געמאכט א סך א שטארקערען איינדרוק, ווי דאס געזעהענע אין שויפענסטער...

אי׳אויטאמאביל-קאטאסטראפע

צוליב א דערשראקען פערדעל פון א פויער

(א) פון סלופצי קיין גאלין איז נעכטען געפאהרען יאנקעל לייכטערס אויטאמאביל. נישט ווייט פון סלופצי האט דער אויטאמאביל אנגעטראפען אויף א פויעריש וועגעלע. דאס פערדעל האט זיך דערשראקען, און איז מיט׳ן גאנצען אימפעט ארויף אויפ׳ן אויטאמאביל. דער רעזולטאט דערפון איז געווען, אז דאס פערדעל איז דער׳הרג׳עט געווארען אויפ׳ן ארט, דאס וועגעלע איז צושיט געווארען אויף שפענער — דאס איז פון איין זייט פון דער צווייטער זייט האט זיך דער אויטאמאביל אריינגעקויקעלט אין א ראוו, אין איהם זענען צובראכען געווארען 20.000 אייער, וואס לייכטער האט טראנספארטירט מיט זיין אויטאמאביל, און ער גופא האט זיך צובראכען א האנד און שטארק צוגעדריקט דעם ברוסט-קאסטען. דער שאפער או. דער פויער זענען ארויס נישט געשעדיגט.

אנ׳אפצייכנונגס-טאג

לטובת דער „געזעלשאפט אוונט-קורסען פאר ארבייטער אין לאדז"

פרייטאג, דעם 19. ד. ח. קומט פאר אנ׳אפצייכנונג לטובת דער „געזעלשאפט אוונט קורסען פאר ארבייטער".

די אויבענדערמאנטע אינסטיטוציע, איז איינע פון די ערשטע קולטור-אינסטיטוציעס ביי אונז אין שטאט, וועלכע האט זיך געשטעלט פאר אנ׳אויפגאבע אויסצוראטן דעם אנאלפאבעטיזם צווישן דעם טייל ארבייטער, וועלכער האט נישט געהאט די מעגליכקייט צו בעזוכען א פאלקס-שול.

די לאדזער געזעלשאפט וועט זיכער אפשאצען די וויכטיגקייט פון דער דאזיגער אינסטיטוציע און מיטווירקען צום דערפאלג פון אפצייכנונג.

פון דוד הערמאן-טעאטער

היינט — די שטארק-אויסגענומענע קאמעדיע פון סאוויעטישען לעבען, וועלכע האט ארויסגערופן בעגייסטערונג און ענטציקונג ביים היגען טעאטער-עולם: „מאן, ווייב און רעוואלוציע".

דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג שפילט די טרופע אין קאליש דוד בערגעלסאנ׳ס „דער טויבער" (די ברויט-מיהל) און „די ראסע" פון יאן סאבריציוש.

פרייטאג — פייערליכע פרעמיערע פון יעקב פרעגער׳ס דראמאטישע לעגענדע „ד ע ר נ ס י ו ן".

בילעטען צו בעקומען אין קאנדיטאריי פון ה׳ ראשגאלד און טאג פון פארשטעלונג פון 7 אוונט אין קאסע פון טעאטער.

Z PRAWAMI GIMNAZJÓW PAŃSTWOWYCH

Gimnazjum Humanistyczne Męskie

I. KACENELSONA

Śródmiejska 5, tel. 151-79 (dawniej Cegielniana 28)

די עקזאמענס פאר נייע שילער קומען פאר (לעקציאנס-סיסטעם). מיט אנמעלדונגען זיך ווענדען אין קאנצעלאריע טאג-טעגליך פון 9 – 2 פארמ. און פון 5 – 7 נאכמ.

אין דער פרעבעל-שולע (גן-ילדים) ווערען אנגענומען קינדער אין עלטער פון 4 יאהר. אין די אנפאנגס-קלאסען – פון 6 יאהר אן.

די דירעקציע.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מאנטאג דעם 8-טען יוני

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" – פון דעם זעלבען טאג. –

די „ווילנער טרופע" אין לאדז

אין איינינע טעג ארום קומט קיין לאדז, ווי יעדעס יאהר, אויף איהרע גאסטראלען די „ווילנער טרופע" (אנפ. מ. מזאה) און וועט שפילען אין היגען שטאטישען טעאטער.

א חוץ די זעהר בעליבטע ארטיסטען פון דער טרופע, ווי: ארלעסקא, נאטאן, וויסליץ א. א. קומען אויך רובין (מיט שלום-עליכמ׳ס (200,000 און א. סאמבערג.

א קרייז לאדזער יודישע טעאטער-ליבהאבער גרייטען צו פאר דער „ווילנער טרופע" א פייערליכע אויפנאהמע אין שייכות מיט איהר 15-יאהריגען יובל.

פון באר „ראגאזשיקי"

זשעלאזנא 11

דער דאזיגער באר איז היגיעניש און קאמפארט איינגעארדענט און האט זיך א דאנק דעם ערווארבען דעם בעסטען צוטרוי ביי די בעזוכער, ווי אויך צוליב די געשמאקע פריהשטיקען, מיטאגען און אווענד-ברויטען, וואס ווערען דארט ארויסגעגעבען.

פון באר „רענעסאנס"

טראגוטא 2

דער דאזיגער באר איז יעצט ניי רעמאנטירט און ווערט אנגעפיהרט דורך גוטע פאכמענער. צום זומער-סעזאן ווערען טעגליך ארויסגעגעבען געשמאקע מיטאגען, פריהשטיקען און אווענדברויטען, ווי אויך קאלטע צובייסען. רעיעלע און סאלידע בעדינונג.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג ד. 8 יוני

12.03 צייט-סיגנאל. 1.15 גראמאפאן-מוזיק. 1.25 טאג-פראגראם. 4.47 גראמאפאן - מוזיק. 4.50 קאמוניקאטען פאר פישער און שיפער. 5.00 לעקציע פראנצויזיש. 5.35 גראמאפאן-מוזיק. 6.00 פארטראג. 7.00 לייכטע מוזיק. 8.00 קאמוניקאטען פון לאדזער האנדעלס-קאמער. 8.10 ראדיא-טאג-בעריכט. 10.00 קאנצערט. 10,15 פעליעטאן. 12.00 קאמוניקאטען.

געוועזענער מיליטער-בעאמטער

ב. מאז

פיעטריקאווער № 10

שרייבט ביטעס און גיט געוויסענהאפטע עצות אין אלע

מיליטער-ענינים.

כשר — כשר

אכטונג איינוואוינער פון שייבלערס ראיאן!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין לאנגיעהריגער כשר׳ער

רעסטאראן

אויף גלובנא 63

עמפפעהלט טעגליך געשמאקע און פרישע מיטאגען און אווענדברויטען

צו זעהר מעסיגע פרייזען. סאלידע בעדינונג. צוגענגליך פאר יעדען איינציגען.

מיט אכטונג שמואל שטרויסמאן

רעסטאראן-אינהאבער גלובנא 63

היינט און פאלג. טעג!

אויפ׳ן אלגעמיינעם פערלאנג פון ג. פובליקום ווערט געגעבען דער פילם, וואס פערכישופט דעם צושויער א. נ.

ליבעס-פאראדע

רעזשי: Ernest Lubicz

אין די הויפט-ראלן:

Janette Mac Donald

Maurice Chevalier

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4,30 נאכמיטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 2,30 בייטאג

פאפולערע פרייזן.

דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

שווערע צייטען פאַר אַמעריקאַנער יודישקייט

(איינדרוקען פון אַ רבנים-קאָנפערענץ)

פּ. דאַנציס דערצעהלט אין ניו-יאָרקער „טאָג": שוין יאָהרען און יאָהרען, ווי איך פאָהר אויף רבנישע קאָנפערענצען און בין אַן אָפטער גאַסט אויף זייערע אַסיפות, איז שטענדיג געווען פרעה-ליך און לעבעדיג ביי זיי, וואָרום רבנים זענען בטבע חדווה'דיגע יודען, אַפילו די מתנגדים צווישען זיי זענען מענשען מיט אַ חסידישער נשמה. און, אַז זיי קומען זיך צונויף און זעצען זיך אויס ביי די טישען, פראַלט אויף אַ געזאַנג און מען לאָזט זיך אויך אַמאָל אַוועק אין אַ ריקודל.

פאַר איינעם, וואָס האָט אַ חוש פאַר אַ פיינעם לומדישען וויץ, אַ פעפערדיג גלייכוואָרטעל, בע-ווייזט מיט אַ מדרש אָדער אַ ילקוט, איז אַ רבנישע אַסיפה — אַ שפרו על גער קוואַל פערהאַן צווישען די רבנים קלוגע יודען. וואָס האָבען אַ סך געזעהן און געהערט און זיי האָבען זייער אייגענעם קוק אויף גאָטס וועלטעל און די מעשים פון זייבע בריאים. פאַר מיר איז דעריבער יעדע רבנישע אסי-פה שטענדיג געווען אַ גאַנץ פרעהליכער, איינגענ-אַרטיגער צייט-פערטרייב, איך האָב בעוואונדערט דאָס זיכערקייט פון די רבנים און די יום-טוב'דיגע אויפגעראָמטקייט זייער'ע. זיי האָבען ווי אריבער-געטאַנצט די טויזענד און איין פראַגען און פראָ-בלעמען און די אַלערליי דאַגות. וואָס מאַטערן די אַמעריקאַנער אָרטאָדאָקסיע; וואָרום סוף-כל-סוף איז דאָך פאַרהאַן דער אַלטער בטחון, אַז „נצח ישראל לא ישקר".

דאָסמאָל פיהלט זיך אָבער עפּעס גאָר ווינציג פרייד און זיכערקייט צווישען די רבנים.

פאַרוואָס איז דאָס אַזוי?

איינער פון די רבנים, וועמען איך האָב גע-שטעלט די פראַגע, האָט עס מיר פערענטפערט אַזוי: יודען, ווי איהר ווייסט, איבערהויפּט אַמערי-קאַנער יודען, זענען איצט „שרויים בצער", די צייט איז שלעכט, די בעלי-בתים זענען יורדים, די נעכטיגע גבירים זענען היינט אָרימעלייט — פיהלען עס מיר, רבנים, שטאַרקער פון אַלע אַנדערע...

און, אַז די אַמעריקאַנער רבנים האָבען אַלע סיבות צו פיהלען זיך גאָרנישט פרעהליך, איז מיר געוואָרען קלאָר פון די שמועסען, וואָס איך האָב געהאַט מיט אַ סך פון זיי.

דאָס בילד, וואָס האָט זיך פאַר מיר צעוויקעלט פון די דאָזיגע שמועסען, איז זעהר און זעהר אַ טרויעריגעס, צוערשט דאָס אַלגעמיינע בילד, וואָס אַ בעקאַנטער רב האָט געמאָלדען פאַר דער קאָנ-פערענץ וועגען דעם מצב פון רבנות אין אַמעריקא: אָרימקייט, דערשלאָגענקייט, בעליידיגונגען פון יע-דען עם-הארצישען „פּרעזידענט". רבנים, וואָס ווערען עקספּלואַטירט אויף דעם מיאוס'טען אופן פון שעכט-הייזער; רבנים, וואָס נישט די שוהלען האַלטען זיי, נאָר זיי האַלטען זיך אָן די שוהלען, פשוט, ווייל זיי האָבען נישט וואוהין צו געהן, און אָהן אַ שוהל איז ערגער...

אָט אַזוי זעהט איצט אויס אַמעריקאַנער רבנות.

זענען געזעסען די רבנים און איהם אויסגע-הערט מיט אַ שמייכעל אויף די ליפּען. דער שמיי-כעל האָט זיך אָבער אויסגעקרימט אָפּט אין אַ וועהטאָגדיגער גרימאַסע...

און אינ'ם אַלגעמיינעם בילד — צו איינצעלנע פאַקטען האָט דערצעהלט אַ רב פון אַ ניו-יאָרקער פאָרשטאָט:

„אין מיין שוהל איז אַ חורבן, און ס'איז קיין וואונדער נישט, מיינע בעסטע בעלי-בתים, אויף וועלכע די שוהל האָט זיך געהאַלטען, זענען איצט אָרימעלייט. עטליכע „זיצען" שוין אין אַטלאַנטא, נישט חס-וחלילה פאַר דאַוונען אין פסולע תפילין, נאָר פאַר אַנדערע עבירות. אַ פּאָר בעלי-בתים, וואָס זיצען נאָך נישט, וועלען אינגיכען אַוועקגעהן זיצען. זיי ווייסען עס און זיי ריכטען זיך אויף דעם". —

אַ צווייטער רב דערצעהלט:

„מיינע בעלי-בתים זענען בדיל-הדל געוואָ-רען. געווען צווישען זיי יודען עשירים. אַנדערע רבנים פלעגען מיר מקנא זיין. איצט אָבער איז אויס... און דערפון ליידען די קהלה, די שוהלען, די תלמוד-תורה'ס — אַלצדינג. בעט איך, אויפ-שטעהענדיג און לייגענדיג זיך, ביים בורא-עולם, ער זאָל זיך מרחם זיין..."

אַ שווערע צייט איז אָנגעשטאַנען פאַר אַמערי-קאַנער יודען און יודישקייט. און דערפאַר איז קיין וואונדער נישט, וואָס עס פיהלט זיך אַזוי ווינציג פרעהליכקייט אויף דער הייאָהריגער קאָנפערענץ פון די אַמעריקאַנער רבנים.

יודישע נייעס

פאַרשטעהער פון ישוב אין דער יודישער אַגענץ

ירושלים, (י.ט.א.) דער ועד-הלאומי האָט אויף זיין לעצטער זיצונג בעשטימט די זעקס דעלעגאַטען, וועלכע דער ישוב איז בערעכטיגט צו שיקען אין ראַט פון דער יודישער אַגענץ, וואָס קומט זיך צונויף אויף זיין צווייטער סעסיע דעם 14-טען יולי, עס זענען געוועהלט געוואָרען הרב עוזיאל, חיים נחמן ביאַליק, בן-צבי, ד"ר אהרונאָוויטש, ה' יוסף מיוחס און ה' זשוכאָוויצקי. אַלס פאַרטרעטער פון ישוב אין ציוניסטישען אַק-ציאָנס קאָמיטעט זענען געוועהלט געוואָרען יוסף בן גריון און אליהו בערלין, אַלס שטעלפערטרע-טער – ה' בּאַראַץ און ד"ר גליקסאָן.

נישט דער סנהדרין,

נאָר די רוימישע מאַכט האָט פער-אורטיילט יעזוס קריסטוס'ן

בערלין. (יט"א) אין דער פרייסישער וויסענשאַפטען-אַקאַדעמיע האָט פּראָפ. ליצמאַן גע-האַלטען אַ פאָרטראַג וועגען דעם „יעזוס-פּראָצעס". דער געלעהרטער האָט אויפגעוויזען אויפ'ן יסוד פון נייע קוועלען, אַז יעזוס קריסטוס איז פער-אורטיילט געוואָרען צו קרייציגונג נישט דורך דעם סנהדרין, נאָר דורך דער רוימישער מאַכט. דער סנהדרין האָט בלויז געלאָזט אַרעסטירען יע-זוס'ן און איהם איבערגעגעבען דער רוימישער מאַכט.

יוו"א-אַקציע אין דער שווייץ

ווילנא (י.ט.א.) דער בעקאַנטער יודיש פאָרשער דר. מ. ווײַנרײַך איז אָפּגעפאָהרען קיין שווייץ, בכדי אָנצופיהרען דאָרט מיט דער אַקציע פאַר'ן יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין ווילנא.

רעזולטאַט פון די קאָנגרעס-וואַהלען אין אויסלאַנד

ווין (יט"א) די וואַהלען צום ציוניסטישען קאָנגרעס אין עסטרייך האָבען געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַטען: רעוויזיאָניסטען 2 מאַנדאַטען, אַלגע-מיינע ציוניסטען 1 מאַנדאַט און די אַרבייטענדע ליסטע 1 מאַנדאַט. די ראַדיקאַלע ציוניסטען און מזרחי האָבען נישט בעקומען קיין מאַנדאַטען.

אַמסטערדאַם (יט"א) אין די וואַהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאָנגרעס פון האָלאַנד האָט אַ מעהרהייט שטימען בעקומען דער אַלגע-מיינער ציוניסט ה' פ. בערנשטיין, פּרעזעס פון דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין האָלאַנד.

מאָנטרעאַל (יט"א) די ציוניסטען פון קאַנאַדע שיקען צום 17 טען ציוניסטישען קאָנגרעס 4 דעלעגאַטען: הרב זלאַטניק, פּראָף. דונקעלמאַן (אַלגעמיינע ציוניסטען), הרב זילבערשטיין (מזרחי) און י. העסטרין (פּועלי-ציון).

לודוויג וויל בלייבען לודוויג

ער האָט גאָר נישט קיין חשק צוריק צו ווערען קאָהן

ניו-יאָרק, 6. (יט"א טעלעגראַפיש) דאָ איז אָנגעקומען דער בערימטער שריפטשטעלער עמיל לודוויג.

דער שריפטשטעלער האָט אָפּגעלייקענט די ידיעה, וואָס האָט זיך בעוויזען אין דער פּרעסע, אַז ער האָט בדעה צו ענדערען זיין נאָמען אויף קאָהן.

ווי בעקאַנט איז די פאַמיליע פון עמיל לודוויג'ס פאָטער געווען קאָהן. קליינערהייט האָט איהם דער פאָטער געשמדט און אַ נאָמען געגעבען לודוויג

פייערליכע ערשט-אויפפיהרונג פון פּרץ'ס „חורבן בית צדיק" אין דער ווילנער העברעאישער דראַמאַטישער סטודיע

ווילנא. (י. ט. א.) דינסטאַג, דעם 2-טען יוני, איז פאָרגעקומען אין זאַל פון קאָנסערוואַטאָר-יום די פייערליכע פּרע-פּרעמיערע פון י. ל. פּרץ'ס „חורבן בית צדיק" (ערשטע וואַריאַנט פון דער „גאָלדענער קייט"), אויסגעפיהרט דורך דער ווילנער העברעאישער דראַמאַטישער סטודיע, אונטער דער רעזשי פון בעקאַנטען פּוילישען אַרטיסט איוואָ גאַל און ביי דער מוזיקאַלישער אילוסטראַציע פון קאָמפּאָזיטאָר ע. דזיעוואָלזקי.

אויף דער ערשטער אויפפיהרונג איז אָנוועזענד געווען די ווילנער יודישע און העברעאישע שריפטשטעלער משפחה מיט'ן זקן-הסופרים י. א. טריווואוש בראש. ווי אויך די עליטע פון דער פּוילישער אינטעליגענץ, ווי דער בעקאַנטער דענ-קער פּראָפ. זדזעכאָווסקי (געוו. רעקטאָר פון וויל-נער אוניווערזיטעט), די פּראָפעסאָרען לימאַנאָווסקי און סרעברני, דער דעקאַן פון העברעאיש ביים ווילנער טעאָלאָגישען פאַקולטעט קסיאָנדז נאָוויצקי א. א. ווי אויך אַ גרעסערע צאָהל פאָרשטעהער פון דער פּוילישער ליטעראַרישער און וויסענשאַפטליכער וועלט און מיטאַרבייטער פון פּוילישער און רוסי-שער פּרעסע.

די אָריגינעלע און קינסטלערישע אויפפיהרונג פון „חורבן בית צדיק" איז מיט בעגייסטערונג אויפגענומען געוואָרען דורך די פערזאַמעלטע און גע'פינען אַ וואַרימען אָפּקלאַנג אין די אָפּהאַנדלונ-גען פון די ווילנער יודישע, פּוילישע און רוסישע טעאַטער-קריטיקער.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

דער „פּוילישער שטערן"

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט-קריג

(45

קרוקס האָט פערזיכערט, אַז שפעטסטענס סוף וואָך וועט ער, האַרי קענען אַרונטערנעהמען די פאַל-שע באָרד, וועלכע עס איז געווען אונבעדינגליך שווער צו פערטראָגען.

די צייט האָט זיך געצויגען פייגליך לאַנג.

האַרי האָט פון לאַנג אויסגעלערנט אויף אויסווענדיג די פאַמיליעס און די בעזונדערע סמנים פון אַלע פערזאָנען, מיט וועלכע בעלפאַרד איז געווען בעקאַנט.

יעדען איבעראַרטיה האָט ער מעהר, ווי אַ שעה פערבראַכט ביים שפּיגעל, שטודירענדיג די מימיק פון זיין אייגענעם פּנים און מיט יעדען טאָג האָט ער זיך געפיהלט רוהיגער און זיכערער.

די געשעהענישען האָבען זיך אָבער אָפּגע-שטעלט, און אַלע בעמיהונגען צוצוגרייטען זיך צו זיי האָבען זיך אַרויסגעוויזען פאַר בחנם'דיגע.

פון דעם הויפּט-קאָמענדאַנט זענען קיין נייע אינסטרוקציעס נישט אָנגעקומען.

דאָס געהיימנישפולע שווייגען פון מאַרטימער און פון נור-על-דין האָט שוין אָנגעהויבען צו דער-נערווירען.

מאַרטימער האָט זיך זיכער אָנגעשטויסען, אַז די קענצערין איז געווען אינ'ם „מיהל-הויז" און ער האָט פערלוירען דעם צוטרוי צו בעלפאַרד'ן...

נו. און נור-על-דין האָט וואַהרשיינליך בעוויזען עוקר צו זיין פון ענגלאַנד.

אַ קלייניגקייט עפּעס: דורכלאָזען אַזאַ געלעגענ-הייט און לאָזען זיי אַרויסגליטשען זיך פון די הענד!...

האַרי האָט זיך נישט געקאָנט מוחל זיין דעם אַרורכפאַל זייגעם.

אין שעה'ן פון פוסטעפּאַסען האָט זיך האַרי געפּאָרעט אין די ביכער און אין די פּאַפּירען פון בעלפאַרד'ן.

געפינענדיג צופעליג די מאַפּע פון עסעקער גראַפשאַפט, האָט ער אָנגעהויבען אַריינצושטודי-רען אין איהר.

מיט פערוואונדערונג האָט ער קאָנסטאַטירט, ווי אָפּגעלייגט אין אַ זייט איז געווען דאָס „מיהל-הויז":

צו דרום-צו, האָבען זיך געצויגען אומענדליכע בלאָטעס; צפונצו, אין דער לענג פון'ם וועג צו דער סטאַציע וויטענפילד האָבען זיך געפינען עטליכע געציילטע פערמעס.

דער איינציגער בנין וואָס איז געווען אויס-געבויט אין דער דרום-זייט פונ'ם „מיהל-הויז" איז געווען אַ קרעטשמע, וואָס האָט זיך געפונען אויפ'ן ברעג פון אַ בלאָטע, אַ מין פערוואָרפענע קרעטשמע וואָס האָט געטראָגען דעם נאָמען „די קרעטשמע ביים ראָוו".

אויף דעם פינפטען טאָג פון האַרי'ס פער-וואַנדלונג אין בעלפאַרד'ן האָט קרוקס געמאָלדען, אַז ער איז דאָ ביי איהם צום לעצטען מאָל.

— היינט אין אָוונט פאָהר איך אַוועק קיין אויסלאַנד, מיסטער בעלפאַרד! (אַזוי האָט ער די גאַנצע צייט גערופען האַרי'ן), עס וואַרט אויף מיר אַ קליין שטיקעל אַרבייט אין דער שווייץ, גענויער גערעדט, אין בערן, דאָס איז אַ דרינגענדער ענין, פערשטייט איהר מיך, מיסטער בעלפאַרד, און חוץ מזה האָט איהר אין די לעצטע טעג געמאַכט גע'ואַל-דיגע פאָרטשריט, אַזוי אַז איך קאָן אייך מיט אַ רוהיגען געוויסען פערלאָזען... איך מיין, אַז אין עטליכע טאָג אַרום וועט מען אייך קאָנען דערלויבען צו פערלאָזען דאָס הויז.

— בראַוואָ! — האָט האַרי אויסגערופען— רייבענדיג זיך די הענד — מיינט איהר, הער קרוקס אַז איך וועל נישט האָבען אַ דורכפאַל?

דער עקספּערט האָט זיך פערטראַכטעהייד אַ קראַץ געטון ביי דער נאָז.

— אָפען גערעדט, צווייפעל איך, צי וועט אייך געלונגען פערפיהרען גאָר נאָהענטע מענשען פון... בעלפאַרד'ן! מיידט אַלזאָ, אויס צו האַל ליכט, בע-מיהט זיך נישט צו בעווייזען אייער פּראָפיל, און געדענקט דעם כלל, אַז פרויען זענען טויזענד מאָל אויפמערקזאַמער און עמפינדליכער, ווי מענער....

דאָס איז מיין לעצטע עצה: היט זיך פאַר פרויען און טרויט זיי נישט!... נו, און דערווייל זייט מיר געגריסט!... די פאַלשע באָרד קאָנט איהר זיך מאָר גען אַרונטערנעהמען.

האַרי האָט זיך גוט אויסגעשלאָפען אין דער נאַכט, און ער איז אויפגעשטאַנען ווען די זון איז שוין געשטאַנען גאָר הויך.

געפיהלט האָט ער זיך אויסגעצייכענט.

ער האָט מיט אַפּעטיט אָפּגעפרישטיקט, דורכ-געקוקט אַ ליולקע, גענומען די „טיימס" און קודם כל אַריינגעבליקט אין דער רשימה פון די דערהרגעטע אין דער מלחמה.

— אַהאַ... ענדליך!...

אונטער דעם קעפּעל: געפאַלען אין די שלאַכ-טען האָט ער אַדורכגעלייענט מאַיאָר האַרי אַקוויט.

ווייטער איז געווען אָנגעוויזען דער נומער פון זיין פּולק.

דערזעהען די אייגענע פאַמיליע זיינע צווישען די מתים איז געווען נישט קיין געשמאַקע זאַך, און פונדעסטוועגען האָט ער אויפגעאָטעמט מיט דער לייכטערונג:

דער לעצטער באַנד מיט דער פערגאַנגענהייט איז איצט געווען איבערגעריסען ביז דעם טאָג ווען ער וועט מיט דערפאַלג לעזען די אויפגאַבע וואָס איז איהם פערגעבען געוואָרען.

איצטער איז ער גרייט געווען אָנהויבען עפּיס צו טון.

דעם גאַנצען פריהמאָרגען האָט ער פערברענגט אין גאָרטען.

צום ערשטען מאָל האָט ער זיך דאָרט בעגעגענט מיט דעם גערטנער חיל, וועלכער האָט זיך ענערגיש גענומען צו דער אַרבייט ווי-נאָר ער האָט דערזעהען האַרי'ן.

דער אַלטער גערטנער, האָט זיך אַרויסגעוויזען, איז געווען טויב ווי די וואַנד, און ער האָט משמעות נישט פערשטאַנען קיין וואָרט, וואָס מ'האָט צו איהם גערעדט.

האַרי האָט זיך גענומען מייסטערווען ביים מאָ-טאָציקל, און אַ שעה אַנ'ערך האָט ער זיך געפּאָ-רעט ביי איהם, נאָכקאָנטראָלירענדיג אַלע בעשטאַנד-טיילען פונ'ם מאָטאָר און אָנפיהלענדיג דעם רעזער-וואַר מיט בענזין, מחמת דאָס מאַשינדעל האָט דאָך איהם געקענט צוניץ-קומען.

דער וועטער איז געווען אַ פיינער און די זון האָט אָנגענעהם געוואַרעמט, אַזוי אַז ער האָט בע-פוילען אַוועקצושטעלען דעם עס-טישעל ביים אָ-פענעם פענסטער און ס'האָט זיך איהם גאָר לייטיש געגעסען.

ביים ענדיגען דאָס עסען, האָט איהם מאַרטאַ געמאָלדען, אַז מען רופט איהם צום טעלעפאָן.

האַרי איז שנעל אויפגעשטאַנען פון טיש...

„ווער האָט עס געקאָנט קלינגען?" — האָט ער געטראַכט, גייענדיג אין קאַבינעט.

— האַללאָ!

— דאָס זענט איהר, מיסטער בעלפאַרד? —-האָט אַ פרעג געטון אַ פערשטיקטע שטים.

—יאָ. דאָ רעדט בעלפאַרד, — האָט האַרי פער-וואונדערט געענטפערט.

די שטים איז נישט געווען פון הויפּט-קאָמענ-דאַנט און פון זיין הויפּט-סעקרעטאַר -אַטעס.

— די מאַדאַם לעבאָן וויל אייך זעהן.

מיט דעם נאָמען איז געווען אין דעם קאָמענ-דאַנטס רשימה פון נעמען געווען פערצייכענט די טענצערין נור-על-דין.

— ווייסט איהר, וועגען וועמען איך רעד? — האָט די שטים אַ פרעג געטון.

— פערשטייט זיך!

— איהר מוזט קומען אַליין, אַנישט וועט אייך מאַדאַם לעבאָן נישט אויפנעהמען... איהר פערשטייט: אַז איהר וועט קומען נישט אַליין, וועט אייער טרחא זיין אומזיסטע...

— פונוואַנען קלינגט איהר מיר?

— אַז איהר וועט פערקירעווען ליבק פון אייער טויער, און וועט גיין מיט'ן וועג וועט אייך בע-געגענען אַ שליח, און אוועקפיהרען צו דער מאַדאַם לעבאָן...

— אָבער...

— קאָנט איהר תיכף קומען — האָט איהם אי-בערגעשלאָגען אַ טרוקענע שטים.

(פאָרטזעצונג קומט).

דאס לעבען אין סאוויעט-רוסלאנד

(איינדריקען)

פון א. מיראוו.

אט איז צום ביישפיל דא אין מאסקווע א גראנדיעזער פערוויילונגס-ארט, וועלכער טראגט דעם נאמען „פארק פאר קולטור און אפרוהע".

דאס איז א גרויסע טעריטאריע פון צעהנדליגער העקטארען, ביי דעם טייך מאסקווע און געגענד פון די היסטארישע וואראביאווי-בערג און וועלדער.

אויף דער טעריטאריע איז געווען איינגעארדנעט מיט א יאהר פינף צוריק אן'אלפערבאנדישע אויסשטעלונג אויף וועלכער עס זענען דעמאנסטרירט געווארען די דערגרייכונגען פון סאוויעטישער בויאונג. נאך לאנג פאר דער פיאטילעטקע, ווי די עצם אויסשטעלונג האט דעמאלט אויסגעזעהען — ווייס איך נישט.

נאר לויט די פערבליבענע פאוויליאנען און געביידעס קען מען זעהען, אז זי איז ווירקליך געווען גראנדיעז. מען דארף אנערקענען אז די געביידעס אין גרעסטען טייל הילצערנע, זענען געמאכט געווארען מיט געשמאק און מיט גרויס רחבות. מאסען ליכט, לופט, שטח, אט די געביידעס דינען דאס איצטער פאר צוועקען פון קולטור און אפרוהע. אין פיל געביידעס געפינען זיך אויך איצט פערשידענע לאקאלע אויסשטעלונגען, אנדערע זענען פערמאנענטע, דארטען ווערען בעוויזען הייזער און שטעט, ווי זיי וועלען אויסזעהען נאך די פיאטילעטקעס. א הויז מיט גאז, מיט עלעקטרי, (קיך, בעהייצונג), די בעקוועמסטע און גלייכצייטיג איינפאכסטע מעבעל, ס'ווערען בעוויזען מוסטער מאסען-קיכען, ווי זיי זענען ראציאנעל אוועקגעשטעלט, ווי זיי וועלען ענדגילטיג ארויסשטויסען די פריוואטע קיך פון א היים (מאדערנע הייזער ווערען אין ס. ס. ס. ר. געבויט טאקע אהן קיכען). דאס הייסט די בעפרייאונג פון די פרוי.

עס ווערען בעוויזען פערשידענע פראדוקציעס צענטראלע עלעקטרישע סטאציעס, וואסער-לייטונגען, קאלאניזאציעס, שטעט-הייזער און בכלל פערשידענע שטאטישע איינריכטונגען אהן א שיעור אנשויליכע דיאגראמען וועגען פערשידענע געזעלשאפטליך - פאליטישע אנגעלעגענהייטען. וועגען קארדינאלע פראגען פון סאוויעטישער בויאונג. עס פיגורירען אויך ערפינדונגען פון סאוויעטישע איבזשינירען. מיט איין ווארט די אויסשטעלונגען אין דעם פארק ענטהאלטען מאטען בעלער-עווידיגע עקספאנאטען דאס באזעהן די אויסשטעלונגען ווערט פערלייכטערט דורך פיהרער, דורך ערקלערונגען, און אז. וו.

כדי דאס אלץ דורכשטודירען, דארף מען האבען נישט איין טאג; דער גאנצער פלאץ איז גוט אויסגעפלאנירט, בעזעצט מיט פיינע בלומען, בעפוצט מיט גריבס, הגם עס פיהלט זיך עפעס א שטייפקייט און טרוקענקייט אין דעם סטיל, דער אוטיליטארער מאמענט פרעוואלירט אין אלץ.

אויסער די אויסשטעלונגען זענען אויף דער טעריטאריע דא ספעציעלע בנינים פון א טעאטער, קינא, צירק, לייען-זאלען, אודיטאריעס, שפיל-פלעצער, ראטאנדעס, (פאר מוזיק)', אהן א צאהל ראדיא-הילכערס, קיכען און אז. וו. אלץ איז גראנדיעז, אויסגערעכענט אויף טויזענדער און צעהנדליגער טויזענדער בעזוכער. צו דעם פארק פיהרט א טראמוואי-ליניע וועלכע איז שטענדיג איבערפולט, איבערגעפאקט. דער אריינגאנג אין פארק קאסט צעהן קאפיקעס, פאר קינא, טעאטער, צירק ווערט גענומען א ספעציעלער, נאר א גאנץ קליינער, אפצאהל. אויף דעם מאסקווער טייך זענען דא פיל געוועהנליכע מאטאר-שיפלעך, וועלכע מען קען בעקומען פאר קליין-געלד, אויסער דעם זענען דא ספעציעלע ערטער אויף צו באדען זיך.

איך בין געווען אין פארק אין א שטארק רעגענדיגען טאג, אבער אויך דעמאלט זענען אין די פארנאכט שעה'ן געווען פון 10 ביז 15 טויזענד מענשען. ווען ס'גיסט פון הימעל — איז מען אין די פאוויליאנען, מען בעקוקט די אויסגעשטעלטע עקספאנאטען, אדער מען בייסט צו אין די קאלאסאלע שפייז-צימערען.

צו די עצם שפייזען און סערווירונג דארף מען קיין גרויסע פרעטענזיעס נישט האבען. דאס וויכטיגסטע דארף זיין דאס אנזעטיגען זיך. איז דער בארשטש נישט אזוי געשמאק, די גלאז טיי נישט אזוי „שפילעוודיג", דער „לעשטש" פערטראגט אפטמאל צו א פערטריקענטען הערינג פון א נידעריגען סארט. אבער אלץ בעסער ווי א פוסטער מאגען. און אויב איהר זייט נישט קיין גרויסער פייבשמעקער — וועט איהר גיך ווערען געוואוינט צו די ספעציפישע טאוויעטישע מאכלים, וואס הויבען זיך אן מיט קרויט און גרויפען און ענדיגען זיך אין גרעסטען טייל מיט קרויט און גרויפען.

באמת טאקע קען דער פארק בעטראכט ווערען אלס אאזיס אין דער הארטער סאוויעטישער ווירקליכקייט. ווען דער וועטער איז פיין — ווערט דער גאנצער פארק שיל און לעבעדיג, מען שפאצירט, מען פערוויילט זיך.

אט איז א פלאץ פול מיט יוגענדליכע. דער עולם טאנצט, מען שליטט זיך אין קאראהאדעו, מען שפרינגט, אט איז א סאלא-טאנץ פון עפעס א ספריטנעם קאמסאמאליעץ אדער קאמסאמאלקע. אט זענען גימנאסטישע איבונגען פון א פרייער, דא אויפ'ן ארט צוזאמענגעשטעלטע גרופע, אויף א ספעציעלען פלאץ.

נאך מערקווירדיגער און ראציאנעלער פון אלץ איז אין דעם פארק די קינדער-שטעטעל („דיעטסקי גארארעק").

קינדער זענען איצט אין רוסלאנד דא לרוב. א קינד ווערט בעזארגט מיט ספעציעלע פראדוקטען. מיט זאכען, און האבען אנ'איבעריגען קינד איז עס שוין נישט אזא קללה ווי ערגעץ אנדערשוואו. די לייכטקייט פון „פארען זיך" האט אויך אין א היפשער מאס פערגרעסערט די צאהל קינדער. דער בעגריף „ממזר" עקזיסטירט בכלל נישט. א מוטער מיט א קינד איז אין א געוויסער מאס א יחסנ'טע אין די רייהען. איהרע אנגעלעגענהייטען ווערען דערלעדיגט פריהער (!). אלזא, קינדער פעהלען אין רוסלאנד נישט אויס, און מיט דעם ערקלערט זיך די גיכע פערגרעסערונג פון דער בעפעלקערונג.

נו, קומען אפט ארבייטער פאמיליעס מיט קליינווארג אויף די הענד פון ביידע עלטערן. קליינווארג ביים ברוסט „ביים פארטוך", קליינווארג גרעסערע, קלענערע אין פארק אריין. אבער ווי רוהט מען זיך אפ צווישען אזא חברה? אט אויף דעם עקזיסטירען טאקע די קינדער-„שטעטעל".

די עלטערען פיהרען אוועק אהין זייערע קליינע קינדער און גיבען עס איבער אויף די הענד פון ספעציעלע דערציהערינס.

די קינדער האבען אין זייער „שטעטעל" אלץ, וואס איז פאר זיי נויטיג. מען טוט זיי איבער, מען וואשט זיי אפטמאל, מען פערוויילט זיי אין די שפיל-פלעצער. מען גיט זיי עסען, מען לעגט זיי שלאפען. הכלל מען בעזארגט זיי בעסער, ווי די עלטערען קענען פאר זיי טון. דער טאטע און די מאמע, אדער אפט די מאמע אליין קען געהן ווי פרייע פויגעלעך. ווען מען האט קיין קינדער נישט געהאט און וועגען דעם אפילו נישט געטראכט.

ווען טאטע-מאמע האבען זיך שוין גוט אנגעשפאצירט צוגעביסען, אויסגעפרובט אלערליי פערוויילונגען. נעהמט מען אפ די קינדער און מען פאהרט אהיים מיט די האלב-פערשלאפענע חברה.

עהנליכע פארקען האב איך אויך געזעהען אין לענינגראד, אבער אין א פיל קלענערען פערנעהם.

די לויה פון עקס-קעניג הוסעין

עס האבען זיך אין איהר בעטייליגט פארשטעהער פון יודען

ירושלים, 6. (יט"א טעלעגראפיש) נעכטען איז דא אהערגעבראכט געווארען פון אמאן דער געשטארבענער עקס-קעניג הוסעין. מ'האט איהם קובר געווען אין אמאר-מעטשעט.

אין דער לויה האט זיך בעטייליגט די אי"י רעגירונג און דער קאנסולארער קארפוס מיטן אויסנאהם פון איטאליענישען קאנסול, וועלכען די אראבער האבען נישט איינגעלאדענט.

מצד דער יודישער אגענץ האט זיך אין דער לייה בעטייליגט קאלאנעל קיש.

מצד'ן יעד הלאומי — דוד יעלין.

ס'האט זיך אויך בעטייליגט א פארשטעהער פון הרבנות הראשית.

די עמיגראנטען-פראגע אין שטאט מיטשיגען

דעטראיט, 6. (יט"א טעלעגראפיש) הער ביל וועגען דער עמיגראנטען-רעגיסטראציע אין מיטשיגען וועט דעם 9. יולי בעטראכט ווערען דורכ'ן פעדעראל-געריכט.

ביידע צדדים, ד. ה., דער גובערנאטאר און די פארלאמענט-אפאזיציע גרייטען זיך צום פראצעס. דער פראצעס האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס צווישען דער גרויסער צאהל פאראינטערעסירטע אימיגראנטען אין מיטשיגען, ווי אויך אין די אנדערע שטאטען.

לאדזשער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. געוו. ענגלישער זאל (פריש רעמאנטירט).
דירעקטאר: דוד צעלמייסטער.
גאסטשפילן פון דוד הערמאן-טעאטער
מיט'ן אנטייל פון יוסף קאמען פרעמיערע פון דער ווילנער טרופע
היינט, מאנטאג, 9.30 א זייגער אין אווענד
מאז, ווייב און רעוואלוציע
קאמעדיע אין 3 אקטען פון וו. סאטאיעוו.
דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג גאסטראלירט די טרופע אין קאליש
פרייטאג, 12-טען — פייערליכע פרעמיערע „דער נסיון" פון יעקב פרעגער.
ס'בעטייליגען זיך: געוועזענע מיטגלידער פון דער ווילנער טרופע — אולריך דוד, בירנבוים דוד, הירשפעלד זלמן, מעסינגער מיכאל, קעניג דינה, קורלענדער יעקב מיט דעם פרעמיער יוסף קאמען בראש, ווי אויך נערה רבקה, יחיאל ראקאוו, בת-שבע.
אינסצעניזאציע און רעזשי: דוד הערמאן. אדמינ. לייטער: א. גאריעלאוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאנדיטארייע פון ה' ראשגאלד (פיעטריקאווער 38) און א גאנצען טאג אין דער קאסע פון טעאטער.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען - טיילען
פיהרט אויס בילוג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

(30

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. ערא-טישער ראמאן פון לאדזשער לעבען

פראפעסאר לעהמאן האט זיך בעגריסט מיט ריטא.

— פארוואס עפעס אזוי אייבזאם פריילין, האט דער פראפעסאר געפרעגט און דאס אזוי שפעט אין אווענד.

— איך קען נישט בלייבען אין דער קאיוטע. ס'לאנגווייליגט זיך מיר אזוי און איך וויל ליבער שפאצירען איבער דער דעק פון דער שיף.

— אויך איך קען נישט שלאפען אין אזא הייסע נאכט און שפאציר ארום אויפ'ן דעק גאנצע נעכט. איבעריגענס פאר אייך פריילין ריטא, וועט זעהר צונוץ קומען די לופט, וואס איהר שעפט איצט. איך רעכען, אז איהר וועט שפעטער בענקען נאך אביסעלע לופט.

— וואס מיינט איהר דערמיט צו זאגען, ה' פראפעסאר?

— נו, איך מיין, אז אייך וועט אויסקומען אין ארגענטינא שווער צו ארבייטען, אין טעאטער.

— מיר האבען גוטע קאנטראקטען, הער פראפעסאר.

— אלץ ערגער פאר אייך ארטיסטקעס האט דער פראפעסאר געזאגט.

— איך פערשטעה נישט, וואס איהר רעדט, הער פראפעסאר, וואס איהר טשעפעט זיך עפעס היינט, אזוי ווי איהר וואלט זיך געוועצלט מיט מיר.

— ס'דוכט זיך אייך, אז איך שפאס, איך בין צו ערנסט צו שפאסען, איך האב נישט קיין איבערעס דערפאר.

— נאר וועגען וואס האנדעלט זיך, אייך, רעדט קלארע דיבורים.

— איך האב שוין עטליכע מאל נאכגעטראכט וועגען דעם, ווי לייכטזיניג די אלע מיידלעך פון אייער טרופע זענען, וואס זיי לאזען זיך אין וועג אריין מיט דירעקטארען, וואס זיי קענען נישט און ווייסען נישט ווער זיי זענען.

— אזוי וועגען דעם האנדעלט זיך אייך ה' פראפעסאר, זייט רוהיג. אונזערע דירעקטארען זענען נישט קיין פרויען-הענדלער.

— איך האב עס נישט געזאגט, אבער דאך קען עס מעגליך זיין, אלץ אין דער וועלט איז מעגליך, לויט דער אויסערליכקייטען טאר מען נישט אורטיילען.

— איהר האט רעכט, ה' פראפעסאר לעהמאן, לויט דער אויסערליכקייט קען מען טאקע נישט אורטיילען. נאר אויב זיי האט ריטא געזאגט מיט א פעסטער שטים, קען מען דאך מיט דעמזעלבען ערפאלג אננעהמען, אז איהר זענט גארנישט קיין פראפעסאר, אז איהר הייסט גארנישט לעהמאן, נאר איהר זענט...

— וואס בין איך? ענדיגט, וואס איהר האט געוואלט זאגען?

— גארנישט, איך האב גארנישט געוואלט זאגען, האט זיך מיר גלאט אזוי ארויסגעריסען א נארישער ענטפער.

לעהמאן האט ריטאס ענטפער גענומען גאנץ ערנסט, ער האט בעקומען א פערדאכט, אז ער איז דעמאסקירט געווארען און אין דער „טרופע" מוז מען שוין וויסען, אז ער איז דעטעקטיוו, אבער, וואס פארא פרעטענזיעס קענען דאן צוליב דעם האבען די מיידלעך. זיי וואלטען דאך דערפון געדארפט צופרידען זיין.

— נישט אנדערש האט פראפעסאר לעהמאן געטראכט, ווי ריטא געהער צו דער חברה פרויען-הענדלער און זי איז דאס די, וואס האלט אונטער דעם מוט ביי די מיידלעך אין דער טרופע. זי אייבע מוז דאס וויסען, אז ער לעהמאן איז א דעטעקטיוו און אויך איהר שפאציר איצט אויף דער דעק פון שיף איז איהם אויסגעקומען פערדעכטיגט.

פריילין ריטא, אזוי רופט מען אייך דוכט זיך מיר, האט לעהמאן געזאגט — מיר דוכט זיך, אז איהר האט מיך בעליידיגט.

די ראפינירטע ריטא האט באלד דערויף געענטפערט.

— איך האב נישט געהאט קיין גרונד אייך צו בעליידיגען, איהר האט נישט געהאט קיין גרונד זיך פון מיר צו בעליידיגען, איך האב אייך נאר געוואלט איבערצייגען, אז אויב מ'קען נישט און מ'טאר נישט לויט דער אויסערליכקייט אורטיילען, דאן טאר מען זיך נישט אריינלאזען אין קיין שמועס מיט קיין שום מענש אין דער וועלט.

ריטא האט נישט געוואלט ברוגז ווערען מיט'ן פראפעסאר און געפרובט איהם ארויספיהרען אויף דעמזעלבען געשפרעך, וועלכען זיי האבען אנגעהויבען צו פיהרען. ריטא האט גענומען דעם פראפעסאר אונטער'ן האנד און שפאצירט מיט איהם הין און צוריק.

— הער פראפעסאר, איהר וועט מיר ענטשולדיגען, אויב איך בין מעגליך געווען אונטאקטיש געגען אייך. אבער זאגט מיר, איך בעט אייך, האט איהר ווירקליך, וועלכע ס'איז פארבעהאלטען, בנוגע אונזערע דירעקטארען. איהר דארפט דאך פערשטעהען, אז אונז אינטערעסירט דאס זעהר שטארק.

לעהמאן איז געווען איינגאנצען צומישט. איצט האט ער גארנישט געוואוסט, אויף וועלכער וועלט ער געפינט זיך. צי זאל ער האבען צוטרוי צו ריטאן אדער איז דאס נאר א שפיצעל פון איהר זייט, ווייל זי וויל זיך איבערצייגען ווער ער אליין איז.

— איך האב קיין שום פארבעהאלטען נישט בנוגע זיי, שוין ז'ערפאר, ווייל איך קען זיי נישט, און איך האב זיי אויף דער שיף, געזעהען דאס ערשטע מאל. איך בין אבער געוואוינט שטענדיג צו זיין פארזיכטיג, ווען מען פאהרט מיט 11 געקליבענע יונגע מיידלעך, דארף מען נאכמעהר זיין פארזיכטיג.

לעהמאן האט רעזיגנירט. ווי דער ענין זאל נישט אויסזעהען האט ער געוואוסט, אז זיי געפינען זיך אויפ'ן ים. צווישען הימעל און וואסער און די חברה-לייט וועלען נישט נעלם ווערען. ס'איז נאר א פראגע, ווי אזוי אפצוהיטען, אז די חברה זאלען נישט ענטקומען ביים ערשטען פארט, וואו די שיף וועט זיך אפשטעלען. ריטא האט זיך פערטראכט.

— ווייסט איהר, ה' פראפעסאר, איהר האט מיך אריינגעברענגט אין א צווייפעל, מיר וואלטען געדארפט דעם ענין אויספארשען, אבער ווי אזוי איצט איז דאך שוין צו שפעט. מיר זענען דאך שוין אין וועג און קיינער קען אונז דאך אויף דער שיף נישט העלפען, נאכמעהר דערפאר, ווייל ס'איז נאך נישט פארהאן קיין שום זיכערקייט, אז אונזערע דירעקטארען זענען ווירקליך נישט קיין אנשטענדיגע מענשען. ה' פראפעסאר, צי וואלט איהר נישט געוואלט אונז נעהמען אין שוץ. מיר זענען דאך דא איינגאנצען אונבעהאלפען.

ריטא האט דאס געזאגט מיט א געמאכטער נאאיוויטעט און ערנסטקייט, זי האט זיך אנגעהויבען איבערצייגען, אז דער פראפעסאר איז נישט דער, פאר וועמען ער גיט זיך אן, אז עפעס שטעקט דא אין דעם גאנצען עסק, אז „כארט" האט נישט גלאט געריעדט אין דער וועלט אריין און ווייסט עפעס.

— אויב איהר וועט נויטיג האבען מיין הילף, בין איך שטענדיג גרייט אייך צו העלפען, איהר קענט אויף מיר רעכענען. צי וועט איהר זאגען דעם פערדאכט אויך דערצעהלען אייערע חברי'טעס.

— ביין, איך וועל דאס נישט טון. כדי זיי זאלען זיך דערווייל נישט בעאונרוהיגען אומזיסט. איך אליין וועל אבער שטעהן אויף דער וואך.

(פארטזעצונג קומט).

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הײַנט און װײַטערע טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!!!
„װאַהנזיניגער פירשט"
אין די הויפּטראָלען: דאָס פּרעכטיגע ליבהאָבער-פּאָרל
Joan GRAWFORD, Karol DANE (Slim)
SIMBA דער קעניג פון דער מדבר
פילם, אין װעלכען חיות זענען די אקטיאָרען.
פילם, װאָס איבערשטײַגט אַלע ביז-איצטיגע בילדער.
אכטונג, זומער-סעזאָן! אָנהויב פון די סעאַנסען: אין געװ. טעג 5.30 נאָכמ. יום-טוב דעם 4-טען יוני, שבת, זונטאָג 3 א זייגער בייטאָג .·. דער זאַל װערט מעכאַניש װענטילירט

„פּאַלמעב" ביורא, טעל. 108-47
זאַכאַדניא 36
פירט אויס רעפּאַראַטורען און אויספּריסונג פון אַלערליי מעבעל, איבערפּאָלירונג פון זאָרטעפיאַנען און פּיאַנינאָס, װי אויך ליפערט אָב גאַנץ איבערציהען, פרישט אויף און שטעלט אויף מעבעל. צוליב דעם גיבט ניט מעהר קיין אינגוציגע מעבעל-באַנקנשטענדע, װייל ס'גענוגט צוזוטעלעפאָנירען **108-47 do „POLMEBU"**

די שענסטע פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען
און סאָלידע אויספיהרונג איז נאָר אין דעם ערשטקל. קונסט-פאָטאָגראַפישען אַטעליער
„PARISIEN"
אינה.: ה. סראָקאַ, לאָדז, פראַנציסקאַנער 30
עס װערען אויסגעפערטיגט אַלערליי אַרבייטען, װאָס אַנבעלאַנגט צו פאָטאָגראַפיע, צ. ב. רעפּראָדוקציעס פון מאָלער-בילדער, מאַשינען פלענער, אַרכיטעקטור, פאַבריקס-לאָקאַלען, אינערן- און אויסערן אויפנאַהמען, פעראַיינס בילדער, גרופּען, בעלער, באַנקעטען, אַרטיסטישע קרײַזען, אַמאַטאָרען-פאָרשטעלונגען א. אז. װ. אַלע אויפנאַהמען װערען אויסגעפיהרט דורך מיר פּערזענליך. ספּעציאַליטעט פון פּאָרטרעטען, װי אויך א גרויסער אויסװאַהל פון פערשידענע ראַהמען, צו זעהר ביליגע פּרייזען.
צופאָהר מיט די טראַמװאַיען 1, 6, 14. מיט אכטונג
Zakład Fotograficzny „PARISIEN"
wł. H. SROKA
Łódź, Franciszkańska 30.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שװאַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָװ.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאָרמ.
באַזונדערער װאַרטע-זאַל פאַר פרויען.

DR. MED. L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4–7 אָװענד.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספּ. פאַר הויט, װענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צענעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. **141-32**
עמפּפאַנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאָג און יו"ט 9–1, פאַר דאַמען באַזונדערער װאַרטע-זאַל.

Dr. Z. Rakowski
פאַר אוירען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לאַגעװניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—3

Dr. med. M. Rosenthal
ספּעציאַליסט פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקה.
11-go Listopada 19 (קאָנסטאַנטינער)
telefon 223-34 טעלעפ.
נעהמט אָן אין דער הײם פון 4 ביז 7 אָװענד און לאַגעװניצע „פּאָמאָץ" לימאַנאָװסקיעגאָ 1 (עלעקסאַנדרער-גאַס) פון 1 - 2 יאַכמיטאַג

זי איז נויטיג אַן אַרבייטער
צו 2 אַמעריקאַנער מאַשינען מיט א רעדער-קאָפּף, װעלכער קען זעלבסשטענדיג בעהאַנדלען די מאַשינען. אָפערטען אונטער „זעלבסשטענדיג".

אכטונג, קאַסע-מאַכער!
עס װערט געזוכט א גוטער פייער-פאַנצער-מאַכער געגען גוטער בעלוינונג. צו מעלדען זיך פון 2 ביז 4 נ"מ אַנשטאַטאַ 5, בײַ צווײַלינג. 3376

ס'איז געפינען געװאָרען
א װעקסעל אויף 25 זל. אויסשטעלער א. עפשטיין, צאָהלבאַר ד. 31–15/6, אָרדרע ט. מאַיעראַ-װיטש. אָפּצונעהמען בײַ פישעל גוטװײַז, פּאָלנאַצנאַ 4. 3377

200 זלאָטעס
גיב איך דעמיעניגען, װאָס װעט מיר שאַפען א פּאָסטען, אָדער אַלס א װאַכמאַן אין א יודיש גימנאַזיום. אָפערטען אין אַדמיניסטר. אונטער „200". 3370

האַלאָ, לעטניקעס!
לאָזט נישט אײַער פּערמעגען **אויף הפקר!**
װילט איהר האָבען א רוהיגע זומער-װאָוינונג, מוזט איהר זאַפאָרען, איידער אײַער פאַמיליע פאָהרט אַרויס אויף דער נאַטור, פאַר מינימאַלע קאָסט פערזיכערן אײַער הײם געגען גנבה און שרפה.
אינפאָרמאַציעס װערען ערטיילט אומזיסט אין ביורא בוזין, לאָדז, אַגראַדאָװאַ 3 טעלעפאָן 191-48 און בײַ שלעזינגער, לאָדז שרודמיעסקאַ 47 (פריהער נאָװאָ-צעגעל ניאַנאַ 17, טעלעפאָן 211-22. 2788

אַן אַנשטענדיגער **יונגערמאַן**
קען בעקומען א אומזיסט אָרט צו שלאָפען בײַ א יונג פּאָר פּאָלק. אָפערטען אין אַדמ. פאַר „יונגערמאַן"

א קוואַליפיצירטער **צושניידער**
צו הערן-װעש װערט געזוכט מיט גוטע רעפערענצן. אָפערטען אונטער „W. D." אין אַדמינ.

א טאַמבוריר-געהילף
װי אויך א לערן-יונגע װערט געזוכט בײַ **קאַהאַנע,** קילינסקיעגאָ 64.

Dr. med. J. Lubicz
כירורג-אָרטאָפּעד
האָט זיך איבערגעצויגען פון גדאַנסקאַ 28 אויף **פּאָלודניאָװאַ 9,** טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָװניע פון װעמעליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, װי: תקלעדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. װ.
נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמיטאָג.

DR. MED.
Haltrecht
ספּעצ. אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.
נעמט אָן פון 8 10 פריה און פון 6 ביז 8.30, אָװ זונטאָג פון 9 ביז 12 בײַטאָג.
פיעטריקאָװער 10
נעמט אָן אין לאַגעװניצע סאַניטאַס Śródmiejska 8 פון 12³⁰ ביז 1³⁰ נאָכמ

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 72–134
נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ און פון 7½–9 אָװענד.

8-יונג, לעטניקעס!
אנשטאָט זיך באַרגען א בעט אויף אַפּנויז-געלד פּערזעהט אײַך בעסער פאַר'ן זעלבען געלד מיט אַן עכט פּאַטענטירט בעט מיט א מאַטראַץ
Palma-Patent
װאָס איז אַלעמען בעקאַנט מיט זײַן פּראַקטישקייט, דויערהאַפטיגקייט און עסטעטישקייט מיט א גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר.
אויף לאַגער שטענדיג א גרויסער אויסװאַהל לעזשאַקעס, פעלד-בעטלעך, פעלד-בענקלעך — װי אויך **מאַטראַצען** געבעטע, שאַטקאָװע און קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס, טאַפּטשאַנעס, מעטער-מאַסען
רעעלע בעהאַנדלונג! פאַבריקס-פּרייזען זעמטליכע רעפּאַראַטורען;
האַוס לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעל. 131-85 דעטייל

יעדער אײנציגער
האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר **מעבעל**
דיװאַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"װ צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. װײַצמאַן שענקעװיטש 23
טעלעפאָן 191-00.
בײַ מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער װײַבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אײַך נישט, װייל דער װינקעל-בראָך װערט גרויס אַזוי װי א מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי װי א װאַסער-קאַן און עס פאַלט אַרײַן אין דעם כּוס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכּנה דורך פערדרייען די קישקעס װערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעל געמענע הײל-באַנדאַזשען אויסגעצייכנט גאָר דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מײַנע בעהאַנדלונג און פון דײַטשען פּראָפעסאָר
דאָקטאָר ברעכורעחונג בעזונדער דעם שװערסטען און געפעהרליכסטען בראָך. אויך פאַר הויקערס לײַמונגען מיט הײל-גאַרטעלען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פיס ספּעציעלע אײַנלאַגען אין די שיך. קינסטליכע געמענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן
עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָװענד.
אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשײַנען פון די קראַנקע איז אומבעדינגט נויטיג, דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניװערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר בראַנטש, פּראָפ. דר. י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיפּלאַנאָװסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן טרוסבעטע פון דער קראַנקען-קאַסע.
דאַנקזאַגונג.
דעם געעהרטען ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, ספּעצ. פאַר ברוך-לײַדענדע אין לאָדז, װאָלטשאַנסקאַ 29, פּראַנט 2. שטאָק, פאַר דער גינער אויסערגעװעהנליכער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאָג ראש השנה פון דעם שװערען און פאַר מײַן לעבען געפעהרליכען ברוך, פאַר דעם חוסע שאַפענדיגען אַנלעגען מיר דעם באַנדאַזש פון ז"ז סטאַטאַרע דאַנק איך אויף דעם װעג הערצליך און עמפעהל איהם דאַדורך פאַר אַלע ברוך-לײַדענדע.
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

„SANATO"
כירורגיש-װענערישע-אַנשטאַלט
אַגראַדאָװאַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש-װענערישע-אָבטײלונג
ד"ר ש. איגער, ד"ר י. בוים, ד"ר רייט-לער-סוריאַנסקאַ ד"ר װ. אײַכנער
פּרײַז פון א געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד דר. י. פּאַלאַסאָװ
כירורגישע אָבטײלונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר עמפּפאַנגס-שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
אויגען-אָבטײלונג פון ד"ר מעד. י. קראַוש עמפּפאַנגס-שעה׳ן פון 11 ביז 12 נאָכמיטאָג.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
4 צעגעלניאַנאַ 4
פריהער צעגעלניאַנאַ 36, טעל. 216-90.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און װענערישע קראַנקהייטען, מענער-שװאַכע, אַלע אורין אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
רענטגען-אינסטיטוט און עלעקטריש-דענטיסטישער קאַבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַלאַך אויגען-קראַנקה. פון 1–2
ד"ר װײַנבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7
ד"ר יוסטמאַן נערװען-קראַנקה. פון 12–2
ד"ר סטופּעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד"ר פּאַפּיערני פרויען- און געבורט-הילף פון 1–11½
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע קראַנקה. פון 5–6
ד"ר ראַקאָװסקי נאָז, האַלז און אוירען-קר. פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד"ר ראָזענצװײַג קינדער-קראַנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5
ד"ר רוזשאַנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2
נ. ראָזעס צאָהן-אַרצט פון 9–1
א. גראַדזענשטיק צאָהן-אַרצט פון 3–7
צאָהן-טונדהײַלונג, בעלײַכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען א.א.װ. בײַ דער לעטשניצע איז געעפנט געװאָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — הײלונג פון הויט-קראַנקהײַט פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלײַכטונג, קװאַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע
אַלע מעגליכע אַנאַליזען.
אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין).
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
װיזיטען אין שטאָט.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פּראָװינץ 6—50 א חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אײַנהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטװאָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרײַטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זײַט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
נאָך'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
פאַר מיליטער-ערטער: פאַר דער שטעלע 50 פּראָצ. טײַערער. אויסל. 100 פּראָצ. טײַערער. מעלדונגען—10 גר. א װאָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman